

Zagar Marija
Ulica O.f. št. 13
Koper

ZA DUH PERILA

icbranka

TERPENTIN
MILO

KOPER — 28. JUNIJA 1957

POSTNINA PLACANA V GOTOVINI

LETO VI. — ŠTEV. 26

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Priloge »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Govorijo tisti, ki so uresničili geslo - „Tovarne delavcem“

Od našega posebnega dopisnika.

Glavno mesto naše domovine je že od nedelje dalje, ko so prispeli prvi delegati, v znamenju Kongresa delavskih svetov Jugoslavije. Železniška postaja in poslopja, kjer so plenarno zasedanje in zasedanje komisij, so bogato okrašena z zastavami in napisi, beograjska trgovska podjetja pa so v številnih izložbah uredila lične razstave iz življenja in dela kolektivov. Le za redkokateri dogodek po osvoboditvi je bilo med Beograščani toliko zanimanja, kakor za to prvo vsedrjavno posvetovanje neposrednih upravljalcev z družbenimi proizvodnimi sredstvi. Ko so po radiu prenašali otvoritveno slovesnost, so se ljudje zbirali celo okrog osebnih avtomobilov, kjer so imeli odprte radijske sprejemnike.

Od vseh dogodkov mi je najbolj ostal v spominu začetek Kongresa. V torek točno ob 9. uri je stopil v dvorano Doma sindikatov na Trgu Marxa in Engela predsednik Tito v spremstvu predsednika Centralnega sveta zveze sindikatov Jugoslavije Djura Salaja. Delegati so vstali in ga več minut pozdravljali s klici: Tito, CK, Mi smo Titovi, Tito je naš. Veder in nasmejan je predsednik Tito odzdravljaj ovaecijam, ki se kar ni hotelo početi. Nekaj minut nato je Djuro Salaj v imenu Inicijativnega odbora za sklicanje Kongresa povedal, da se začenja zgodovinski prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije.

V trenutku, ko to poročam, so v Beogradu na pol dela. Danes popoldne in jutri dopoldne se bodo še nadaljevale razprave v šestih komisijah, jutri popoldan pa bo plenarno zasedanje, na katerem bodo sprejeli resolucijo in druge sklepe. Od važnejših referatov, ki so bili doslej na sporedu, naj omenim govore tov. Tita

Za narodnostne pravice

V soboto je bilo v Celovcu zborovanje slovenskih organizacij Koroške, katerega se je udeležilo nad 300 delegatov.

Temu zboru slovenskih predstavnikov lahko pripisemo odločnost, ki jo je izrazil v svoji zaključni resoluciji, saj le-ta brezkompromisno zahteva teritorialno neokrnjeno in vsebinsko celovito izpolnitev določb 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki jamči nacionalne pravice jugoslovanske narodnostne manjšine v Avstriji. Predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franc Zwitter, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Jože Tischler, znani koroški partizanski borec Prušnik in številni drugi, so v svojih poročilih in v razpravi jasno izrazili zahtevo, da koroški Slovenci odklanjajo sleherni izigravanje pogodbe in zahtevajo enakopravno kulturno, gospodarsko in politično življenje.

Po zborovanju sta pevski zbor iz Radiš in tamburaši iz Zile priredila koncert, ki se je zaključil z manifestacijo odločne želje »da bi bili most, ki bo povezoval dve ljudstvi«, kakor je v svojem poročilu dejal dr. Franc Zwitter.

in Kardelja, poročilo Djura Salaja o dosedanjih izkušnjah in prihodnjih nalogah delavskih svetov Jugoslavije, referat Hasana Brkića o odnosih organov delavskega upravljanja do organov oblasti in uprav, referat Rata Dugonića o ekonomskih okvirih samoupravljanja proizvajalcev, referat Josipa Cazića o delovnih odnosih v pogojih delavskega upravljanja, referat Marka Kržišnika o organizaciji in metodah dela organov delavskega samoupravljanja, referat Lukovića o ekonomskem poslovanju delavskih svetov.

V vseh komisijah so bile doslej zelo plodne razprave. Diskutantov je bilo toliko, da so morali ponekod izglasovati maksimalni čas deset minut za enega diskutanta, da bodo lahko prišli vsi na vrsto. To so sami kongresni predlogi, same bogate izkušnje iz sedemletne prakse delavskega samoupravljanja. Verjetno bo potrebno več mesecev, predno bodo ves ta material uredili in proučili. Razen tega naj omenim, da so Kongresu poslali okrog 1300 pismenih predlogov in sicer delavski sveti, okrajne konference delegatov za Kongres in sindikalne podružnice. Največ predlogov je bilo glede organizacije in metode dela delavskih svetov in glede ekonomskih okvirov samoupravljanja.

Oglejmo si sedaj še prispevek Primorske na tem Kongresu. Najprej naj povem, da so vsi primorski delegati zelo zadovoljni z dosedanjim potekom Kongresa, predvsem pa z bogatimi izkušnjami, ki so jih pridobili. Prav vsi so pozdravili svoje kolektive, v katerih delajo, in obljubili, da jim bodo po vrnitvi po svojih močeh kar najbolje posredovali vsebino Kongresa. Nekateri so že diskutirali v ponedeljek popoldan in v sredo dopoldan. Zelo zanimiva je bila zlasti razprava Lucijana Lebana v komisiji za delavske odnose v gospodarstvu, ki zastopa ribiška podjetja koprškega okraja. Med drugim je razložil delegatom sistem negrajevanja v koprških ribiških podjetjih in naglasil, da bi bilo dobro ta sistem uveljaviti povsod ob naši obali, da je prinesel več produktivnosti dela in boljše discipline. Omenil je tudi, da bi bilo najnujno potrebno spremeniti predpis o morskem ribolovu, saj so dosedanja zastarela, ker omejujejo pravico do ribolova na okraj in celo na občino. Zaradi čakanja na dovoljenje za ribolov pa seveda nastaja velika gospodarska škoda.

Ob koncu naj navedem še nekaj podrobnosti. Kongres je v dvorani Doma sindikatov Jugoslavije na Trgu Marxa in Engela. Ta dvorana lahko sprejme okrog 1800 ljudi in je, če ne največja, pa vsaj med največjimi v državi. Kljub temu pa ni mogla sprejeti vseh delegatov in gostov in so morali nekateri poslušati plenarno zasedanje v terek na hodnikih, ki so jih ozvočili. Težave so bile tudi s prenočitvami. Vendar so to vprašanje zadovoljivo rešili, ker so mnogi Beograščani dali na razpolago sobe v svojih stanovanjih. Vsi delegati so dobili v kongresni pisarni kongresni material s kratko zgodovino dela upravljanja pri nas in v svetu. Kongresu prisostvujejo

delegati 25 držav in okrog 150 domačih in tujih novinarjev. Seveda vsem domačim novinarjem niso mogli dati dovoljenja zaradi pomanjkanja prostora v dvorani, zato pa so uredili posebno pisarno za tisk, kjer novinarji sproti dobivajo material od Kongresa. Naj omenim še to, da dela na Kongresu v raznih pisarnah nepretrgoma nad 100 stenografov in strojepisk. Kongresna pisarna pa izdaja tudi poseben bilten.

LO

V soboto popoldne sta odpotovali na gradnjo Brkinske ceste dve mladinski delovni brigadi koprskih dijakov. Predsednik Občinskega ljudskega odbora Ilirska Bistrica, Anton Guštinčič, je brigadi »Srečka Kosovela« po krajšem nagovoru izročil brigadno zastavo, sekretar občinskega komiteja ZKS Pivke, Jože Buh-Borut, pa zastavo brigadi »Toneta Tomšiča«. Potem ko je predsednica OK LMS, Marija Vogrič, izročila prehodno zastavo za najboljšo brigado, so koprski brigadirji odpotovali na Prem, kjer so se priključili brigadirjem iz Kranja in piranske Pomorske srednje šole. Brkinsko cesto gradi sedaj okrog 200 mladincev in mladink. — Na sliki koprski brigadirji pred odhodom

Jugoslovanski dan na Tržaškem velesejmu

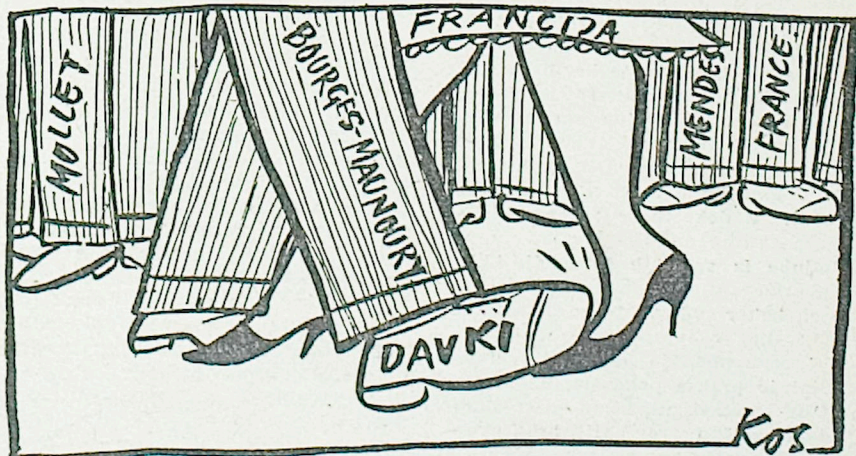
V okviru tržaškega velesejma je bil v torek dan, posvečen Jugoslaviji, ki je stalna udeleženka tržaškega velesejma. Dopoldne je bil v prostorih tržaške trgovinske zbornice sestanek jugoslovanskih in tržaških gospodarskih predstavnikov. Jugoslovansko delegacijo je vodil član izvršnega sveta Tone Bole, sestavljali pa so jo med drugim predsednik jugoslovansko-italijanske trgovinske zbornice ing. Knežević, predsednica trgovinske zbornice LRS Mihaela Dermastia, svetnik trgovinske zbornice LR Hrvatske ing. Ivo Karli in tajnik jugoslovansko-italijanske zbornice Kristo Zoričič. Po pozdravnem nagovoru podpredsednika tržaške trgovinske zbornice dr. Paschija, je vodja jugoslovanske delegacije Tone Bole med drugim poudaril pomembnost tržaškega velesejma, ki postaja tradicionalna ustanova za razvoj meddržavnih gospodarskih odnosov in izrazil prepričanje, da se bodo ti odnosi v prihodnje še bolj okrepili. Ob zaključku govora je vodja jugoslovanske delegacije poudaril, da pomeni okrepitev gospodarskih vezi korak naprej za vsestransko izboljšanje odnosov med obema državama.

Potem, ko so si člani jugoslovanske delegacije ogledali razstavišče, je bila v upravnih prostorih velesejma tiskovna konferenca, ki jo je otvoril predsednik tržaškega velesejma ing. Sospisio, člani jugoslovanske delegacije pa so prisotnim novinarjem odgo-

varjali na vrsto vprašanj iz gospodarskega področja.

Ob zaključku jugoslovanske dne pa je jugoslovanski generalni konzul v Trstu Mitja Vošnjak priredil v prostorih jugoslovanske generalnega konzulata sprejem, ki so se ga udeležili razen članov jugoslovanske delegacije tudi številni predstavniki italijanskih oblasti, ugledne osebnosti italijanskega in slovenskega gospodarstva, političnega in kulturnega življenja iz Trsta, Gorice in Vidma ter člani konzularnega zbora v Trstu.

»PLESAL BO ENO SAMO POLETJE«

KRIVICHNA RAZSODBA NAJVIŠJEGA ITALIJANSKEGA SODIŠČA KALI ODNOŠAJE MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO

Kršitev mirovne pogodbe

Tanjug poroča iz Rima, da je predteklo sredo, 19. t. m., italijansko vrhovno kasacijsko sodišče osvojilo priziv javnega tožilca na sodbo apelacijskega sodišča v Firenzi, izrečeno nad pripadniki partizanske brigade »Garibaldi« zaradi namišljenega pokolja pripadnikov gverilske enote »OZOPO«. Istočasno je sodišče zavrnilo priziv obrambe. Sodišče je po štiridnevem zasledovanju razveljavilo obsodbo, s katero je apelacijsko sodišče v Firenzi potrdilo sodbo porotnega sodišča v mestu Luca. To sodišče je namreč 9. aprila 1952 obsodilo 49 pripadnikov brigade »Garibaldi« za »umor, ropanje in ugrabitve« na dolgoletno ječo. Rimska kasacija je tedaj odločila, naj se ves primer znova obravnava pred apelacijskim sodiščem v Perugi, hkrati pa proglasila znane partizanske poveljnike za krive atentata proti ozemeljski integriteti države, t. j. zločina veleizdaje, ki na podlagi člena 241 italijanskega kazenskega zakonika predvideva za obsojence dosmrtno ječo. Proti razsodbi ni priziva.

Spričo dosedanjih protipartizanskih obsodb italijanskih sodišč (Firenze, Rim, Pavia, Milano, Videm, Padova itd.) in spričo priprav za sodno razpravo proti pripadnikom Beneško-goriškega odreda, ki jih bo sodilo porotno sodišče v Firenzi prav tako zaradi podobne »vleizdaje«, je omejena krivična razsodba najvišjega italijanskega sodišča toliko važnejša zaradi tega, ker ima preudicijalni značaj za vse nadaljnje razsodbe v sodnih razpravah proti italijanskim partizanskim borecem.

Ze nešteto krat so bila javno zapisana in poudarjena docela jasna dejstva, ki govorijo o tem, da so vse takšne in podobne razsodbe italijanskih sodišč proti partizanskim borecem krivične, ker temeljijo na izmišljeni krivdi. Italijanski partizani, ki so se borili v sklopu IX. Korpusa, nikakor niso mogli slediti namišljenim ekspanzionističnim ciljem Jugoslavije, kot to trdi javni tožilec, saj so znana besedila raznih sporazumov med italijanskimi in jugoslovanskimi narodnoosvobodilnimi forumi iz časa, ko so se antifašistični borci ene in druge strani pod enim in drugim narodnoosvobodilnim poveljstvom borili za stvar zavezniških in združenih sil. Sporazum med Glavnim poveljstvom garibaldinskih brigad in poveljstvom IX. Korpusa namreč določa, da bodo italijanske enote, ki operirajo na področju IX. Korpusa, postavljene pod paritetno poveljstvo, sestavljeno iz poveljstev garibaldinskih brigad in IX. Korpusa. Ta sporazum določa tudi vrnitev borecev italijanske narodnosti s področja slovenskih poveljstev v oddelke in udarne brigade Garibaldi, podobno pa je določeno tudi za slovenske borece, ki naj bodo iz garibaldinskih brigad vrnjeni v enote narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije. Takšne sporazume je potrdilo tudi Glavno poveljstvo za zasedeno Italijo 17. julija 1944 v posebnem dokumentu.

Vse to zelo jasno dokazuje, da našti množični protipartizanski procesi v Italiji nikakor nimajo osnove za obtožbo proti partizanskim borecem, češ da so zagrešili zločin veleizdaje in da so sledili ekspanzionističnim ciljem Jugoslavije, saj je bila njihova borba osnovana na sporazumu, ki takšno obtožbo docela izpodbija.

V ostalem pa so obsodbe italijanskih partizanskih borecev tudi v ostrem nasprotju s čl. 16 mirovne pogodbe in zakonskega dekreta namestnika poglavarja države od 12. aprila 1945, v katerih se prepoveduje kakršnokoli preganjanje italijanskih državljani, ki so pripadali oboroženim silam in ki so se borili za stvar zavezniških in združenih sil. Tam je celo rečeno, da vojne akcije, ki so jih izvršili rodoljubi zaradi nujnosti v borbi proti Nemcem in fašistom za časa sovražnikove zasedbe, niso kaznive. V dekretu je rečeno, da se mora takšna odločba izvajati za rodoljube iz vojaških formacij, ki so jih priznavali narodnoosvobodilni odbori, kakor tudi za druge državljane, ki so jim v boju pomagali.

V vsem obdobju po drugi svetovni vojni je praksa pokazala, da so italijanski državljani, ki so se za skupno zavezniško stvar borili proti skupnemu sovražniku v jugoslovanskih enotah, iskreno pomagali graditi most miroljubnega in za obe strani korist-

nega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo, ne da bi pri tej svoji plemeniti aktivnosti prenehali biti poštteni italijanski državljani.

Po vsem tem se v obdobju sicer razveseljuje in za obe strani tako koristne normalizacije meddržavnih odnosov vzbuja pri vseh naprednih ljudeh v Italiji, Jugoslaviji in po vsem svetu sploh nezasišlan odpor proti takšni ostri kršitvi mirovne pogodbe z Italijo, kakor jo povzročajo omejeni procesi italijanskih sodišč proti

Močan odmev jugoslovanske deklaracije v svetu

Iz dneva v dan je močnejši glas miroljubnega človeštva, naj bi prenehali z jedrskimi poskusi. Številni znanstveniki, državniki, organizacije in društva opozarjajo na nevarnost, ki preti človeštvu zaradi radioaktivnega izžarevanja. Strokovnjaki menijo, da je učinek ene same poskusne razstrelitve vodikove bombe prav tolikšen, kakor če bi ustrelili tisoč ljudi. Razlika je samo v tem, da za posledicami poskusne eksplozije ljudje ne umro naenkrat. Statistike kažejo, da se je v zadnjih letih občutno povečalo število primerov krvnega raka in drugih rakastih obolenj. Veter namreč raznaša radioaktivne delce po vsej zemeljski obli, le-ti se vsedajo na rastline, od tod pa pridejo v človekovo telo.

Odločnim protestom svetovne javnosti proti poskusnim eksplozijam se stalno pridružuje tudi naša domovina. O tem pričajo izjave naših vodilnih državnikov, predstavnikov na raznih mednarodnih forumih, naših znanstvenikov in kulturnih delavcev in drugih. V sklopu vseh teh prizadevanj v zadnjih mesecih pa moramo seveda na prvem mestu omeniti deklaracijo zunanje-političnega odbora Zvezne ljudske skupščine, ki so jo sprejeli sredi prejšnjega tedna.

Deklaracija opozarja na veliko in posebno odgovornost velesil, ki delajo poskuse z jedrskim orožjem, pred svetovnim javnim mnenjem in za zgodovino za že nastale in za bodoče usodne posledice teh eksplozij, če jih ne bodo takoj ustavile. Hkrati priporoča velesilam, naj nadaljujejo s prizadevanji v okviru razorožitvenega pododbora OZN, ki prav te dni

ti italijanskim partizanskim borecem. V takšnem občem odporu pa to skrajno nazadnjaško in izzivajoče stališče najvišjega italijanskega sodišča nujno kliče vse napredne sile sveta na skupno stališče. Ta skupna obsodba sodobnega sveta pa v znamenju miroljubnega mednarodnega sodelovanja in spoštovanja vseh zavezniških žrtev za zmago nad fašizmom današnji Italiji z njenimi skrajno nasprotnojučimi si akti mednarodnega pomena — ni v čast.

zaseda v Londonu, da bi prišlo do popolnega ali pa vsaj do delnega sporazuma o ustavitvi poskusov. Jugoslovanska zvezna skupščina namreč meni, da bi bilo koristno doseči tudi delni sporazum o začasnem prenehanju poskusnih eksplozij, medtem pa bi se članice pododbora zavezale, da ne bodo nadaljevale s poskusi tudi po izteku določenega roka. Ob koncu poziva deklaracija vse vlade, parlamente, državnike, znanstvenike, kulturne delavce in sploh vse dobro misleče ljudi v državah, kjer delajo poskusne eksplozije jedrskega orožja, naj vložijo vse svoje sile, da bi čimprej dosegli rešitev tega problema in da bi atomska energija služila razvoju civilizacije, ne pa pogibelni človeštva.

Jugoslovanska deklaracija, ki so jo v izvečkih objavili številni svetovni časopisi, je naletela na velik odmev v svetu. V OZN so jo ocenili kot pomemben prispevek k široki akciji, ki namerava doseči, da bi z začetnim sporazumom utrl pot celotni uresničitvi razorožitvenega programa. Večina delegacij je poudarila doslednost jugoslovanskega stališča do razorožitve in opozorila, da se je jugoslovanska delegacija že na prejšnjem zasedanju Glavne skupščine zavzemala za delne sporazume o zmanjšanju vojaške moči namesto prejšnje taktike »vse ali nič«. Za posebno konstruktiven korak pa so ocenili priporočilo jugoslovanskega parlamenta, naj bi velesile, ki opravljajo atomske poskuse, objavile deklaracijo, v kateri bi se zavezale, da ne bodo nadaljevale preizkušanja tega orožja.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Proti začasni ali delni razorožitvi

Mnenje številnih komentatorjev je, da se je svet tako močno kot še nikdar doslej približal na osnovi najnovejših predlogov, sprejetih na londonskem zasedanju Podkomiteja za razorožitev OZN, možnostim omejitve ali začasne prepovedi uporabljanja nekaterih oblik sodobne oborožitve, tako za poskuse kakor tudi za vojaške potrebe. Za utemeljitev te trditve obstajata dve postavki.

Prva je: tudi med velesilami se je začelo pojavljati resno razmišljanje o možnem sporazumu o razorožitvi; druga pa, ki je prav tako pomembna, je ugotovitev, da je zavladala v svetovnem javnem življenju zahteva po takojšnjih ukrepih za omejitve oboroževanja. To pa narekuje vedno večji moralni pritisk javnosti na vlade posameznih držav zato, da bi ukrenile vse za ustvaritev izhoda iz tako imenovane »atomske slepe ulice«. Ne samo med ljudstvom, ki je prežeto s človeškimi težnjami, pač pa tudi med pomembnimi znanstveniki, državniki in politikih prevladuje prepričanje — tako piše tudi ugledni ameriški časopis New York Herald Tribune — da je »izglasovanje določenega sporazuma o razorožitvi in uporabi jedrske energije protiutež kolektivnemu samomoru«.

Čeprav trenutno nekatere okoliščine v današnji mednarodni politiki nakazujejo na možnost

ostvaritve prvega koraka v razorožitvi, pa bi bilo popolnoma zgrešeno predpostavljati, da ni v nekaterih državah protiteženj temu gibanju. Opozicija obstaja, značilno zanjo pa je, da ne nastopa odkrito, kar pomeni, da je tembolj nevarna.

Vzrok tem težnjam je v bojazni nekaterih držav, da bi s sprejetjem določenega sporazuma o prepovedi poskusov z jedrskim orožjem izgubile naziv »atomske sile«. Ta strah je posledica dejstva, da posest atomske ali vodikove bombe ustvarja kriterij, po katerem se loči velesila od majhne države. Kaže pa, da je okrog tega atomskega prestiža trenutno najbolj zaposlena Francija, saj na to napeljuje stališče, ki ga je zavzel Pariz do zadnjega sovjetskega predloga o kontrolirani prepovedi eksperimentiranja z atomskim ali vodikovim orožjem. Če so nekoč Francozi stremeli za tem, da bi bili most za sklenitev sporazuma med Vzhodom in Zahodom, pa stremijo danes za odložitvijo sklepa o začasni prepovedi atomskih in vodikovih eksperimentov. To njihovo stališče lahko tolmačimo z možnostjo, da bi po sprejetju sklepa o začasni prepovedi uporabljanja nekaterih oblik sodobne oborožitve prišlo do sklepa o prepovedi nadaljnje proizvodnje orožja na osnovi jedrske in vodikove energije, pri čemer bi

Sprejeto PO SVETU

JUGOSLOVANSKA TRGOVINSKA DELEGACIJA V BONNU

V začetku tedna so se začela v Bonnu pogajanja o blagovni menjavi med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo. Namen pogajanj je, skleniti trgovinski sporazum o blagovni izmenjavi med obema državama. Predvsem nameravajo določiti seznam potrošnega blaga in orientacijski seznam blaga za del sredstev v skupnem znesku 240 milijonov mark, kolikor je dobila Jugoslavija na razpolago s posebno pogodbo. Kakor je znano, predvideva ta pogodba, da bo Jugoslavija vsako leto izkoristila 20% za nakup potrošnega blaga in 80% za nakup investicijskih in reprodukcijskih potrebščin. Zdej bo govora o znesku 50 milijonov mark, ki bi ga dobila Jugoslavija za prihodnje enoletno obdobje.

NAGEL UMIK AMERIŠKIH ČET IZ JAPONSKE?

Pa zaključku obiska japonskega predsednika Kišija v Washingtonu so objavili skupno japonsko-ameriško poročilo o razgovorih. V poročilu je med drugim rečeno, da se bodo ameriške oborožene sile umakile z Japonske do konca prihodnjega leta, prvi kontingent, 30.000 vojakov, pa bo odpotoval v domovino že prihodnji mesec. Te številke se nanašajo samo na kopensko vojsko, medtem ko bodo ZDA še vnaprej obdržale svoje letalske baze na japonskih otokih. V poročilu je nato še nekaj formalnih izjav o privrženosti obeh dežel miru in svobodi in, da bi bilo potrebno skleniti mednarodni sporazum o omejitvi atomskega in običajnega orožja.

Na Japonskem so sprejeli objavo uradnega poročila s precejšnjim nezadovoljstvom. Politični krogi so zlasti nezadovoljni, ker so ZDA zavrnilo japonsko zahtevo po prepovedi z atomskim orožjem in glede trgovine s Kitajsko.

O DOGODKIH NA MADŽARSKEM HOČEJO ZNOVA RAZPRAVLJATI V OZN

Velika Britanija, ZDA in še nekatere druge države se pripravljajo, da bi oktobrske dogodke na Madžarskem znova vključili v razpravo na Glavni skupščini OZN. V ta namen naj bi sklicali izredno zasedanje Glavne skupščine, na katerem bi razpravljali o poročilu komisije OZN o do-

godkih na Madžarskem. Izrednemu zasedanju Glavne skupščine sta naklonjeni zlasti ZDA in Velika Britanija, medtem ko je Francija nekoliko skipezvirana, ker se boji, da bi v rezervni načeli tudi vprašanje Alžira.

Medtem so na Madžarskem sprejeli to vest z velikim ogorčenjem. Uradni predstavnik madžarske vlade je med drugim izjavil, da je poročilo komisije OZN napisano po diktatu OZN in da predstavlja vmešavanje v madžarske notranje zadeve. Poudaril pa je, da bo madžarska vlada v primeru, če bi sklicali izredno zasedanje Glavne skupščine, poslala tja svojega zastopnika, ki bo obrazložil njeno stališče.

ALŽIR ZAHTEVA INTERVENCIJO HAMMARSKJOELDA

Alžirsko nacionalno gibanje je zahtevalo od glavnega tajnika OZN Hammarskjolda, naj intervenira pri francoski vladi v korist 117 Alžircv, ki so začeli v francoskih zaporih z gladovno stavko. Alžirsko gibanje obtožuje Francijo, da ravna s političnimi jetniki kakor s kriminalci.

Tržaške novice

Na zasedanju pokrajinske gospodarske konzulte je predsednik trgovinske zbornice prof. Luzzatto Fegiz poudaril, da ustvarjajo ugodnejši mednarodni odnosi upanje v izboljšanje stanja v tržaškem gospodarstvu. Delno se razmere že izboljšujejo, saj se stalno krepijo vsestranski stiki z zalednimi državami: Jugoslavijo, Avstrijo, Nemčijo in CSR.

Pretekli teden se je župan Bartoli vrnil s svojega potovanja v Pariz, Haag in Amsterdam. Takoj po njegovi vrnitvi se je sestal občinski svet, ki bo imel zaradi znane krize in odsotnosti župana polne roke dela, če bo hotel rešiti vrsto perečih vprašanj. Na seji so predstavniki leve opozicije zahtevali, naj demokristjani odkrito povedo, če so za ustanovitev proste cone in deželne avtonomije in naj se izjasnijo glede podpore klerofašističnih svetovalcev, ki so jim s svojimi glasovi omogočili izvolitev enobarvnega (demokristjanskega) odbora. Bartoli se je z raznimi pretvezami izogibal jasnemu odgovoru; slej ali prej pa bo morala njegova skupina pojasniti svoje stališče, ko bodo na dnevnem redu važna vprašanja.

Akademsko društvo »Balkan« slavi letos 50-letnico svoje ustanovitve. Društvo bo to obletnico proslavilo s sestankom bivših članov, ki bo 29. junija v Sežani v hotelu Triglav. Razen tega bo društvo izdalo spominsko brošuro. Omeniti je treba, da je to društvo odigralo svoj čas važno vlogo v kulturnem razvoju Tržaških Slovencev in pri utrjevanju narodne zavesti tedanje mlade slovenske inteligence ne samo na Tržaškem, pač pa po vsej Primorskem.

Dijaki že nekaj dni uživajo počitnice; zaprla so se vrata šolskih razstav, maturanti pa polagajo zadnje izpite.

Malo maturo je položilo 100 dijakov, na trgovski strokovni šoli je opravilo zrelostni izpit 39, na industrijski šoli 56, na strokovnem tečaju na Opčinah pa 24 dijakov. Veliko maturo bo letos opravilo 21 dijakov realne gimnazije, 21 dijakov klasične gimnazije, 22 dijakov trgovske akademije in 17 učiteljskihnikov.

Kakor po vsej Italiji, tako tudi na Tržaškem zahtevajo upokojenci zvišanje pokojnin, ki so glede na življenjske stroške zelo nizke. V zvezi s to zahtevo je bilo preteklo soboto osrednje zborovanje v Trstu, po vaseh pa krajevni sestanki. Na Tržaškem živi več kot 32.000 upokojencev.

Ureja uredniški odbor. — Glavni urednik Stane Skrabar. — Odgovorni urednik Rastko Bradašnja. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

Pozabljen biser

Malo je dežel, ki bi jih bila narava obdarila s tolikimi lepotami, kot je našo. Nakopičila jih je ob našem morju, v kraških podzemnih hodnikih in dvoranah, naravnost razspala po našem gorskem svetu. Človeku se včasih zdi, da je bila kar preveč radodarna in da mnogokrat ne vemo, kaj bi počeli z vsem tem, kar nam je dala.

Najbrž to ne velja za nikogar v toliki meri kot prav za nas. Na samem robu našega okraja, korak od Kopra in morja, se razgrinja čudovit planinski svet, ki se začne pri Postojni in sega vse do meje z našo sosednjo republiko Hrvaško in še čez. Krajuje mu eden izmed naših gorskih biserov, skoraj 1800 m visoki Snežnik. Zapuščen je danes in pozabljen. Na njegovem vrhu razkazuje svoja gola rebra porušena in opustošena planinska kočja in vse, kar priča, da se od časa do časa kdo spomni nanj, je nekaj desetih podpisov v spominski knjigi. Koča je sicer preživela vojno vihar; porušili so jo dobri sosede, da so tako prišli poceni do gradbenega materiala.

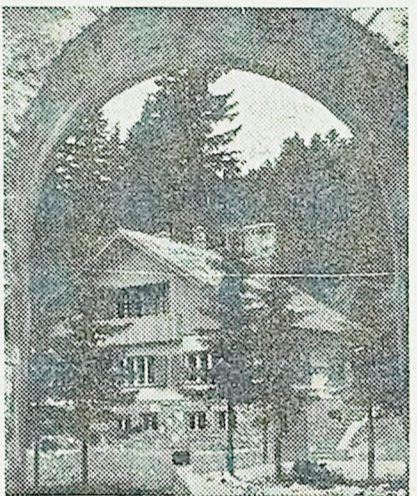
Tudi ob vznožju Snežnika je bila včasih lepa zgradba, tako imenovani »Rifugio d'Annunzio«. Med vojno je bila požgana in njeni še uporabni zidovi hitro razpadajo. Za spoznanje bolje je na Mašunu. Po vojni je dobil lepo lovsko kočjo, obnovili pa so tudi nekaj zgradb. A to je tudi vse. Ze za prvimi obronkom se pokaže obiskovalcu žalostna slika. Štiri ali pet prličnih stavb, že zdavnaj brez oken in vrat, se le še šibko upira svoji usodi. Ne bo preteklo mnogo časa, ko bodo samo še razvaline. In vendar bi jih prav lahko in s skromnimi sredstvi popravili in ohranili. Težko, da bi se kje drugje našli tako primeren kraj za otroško kolonijo ali za počitniški dom, kot tu, prav gotovo pa ne tako blizu. Mar ni res na Koprskem nobenega podjetja ali ustanove, ki bi tu žrtvovala nekaj sredstev?

Nimam namena iskati krivca za tako stanje. Krivi smo vsi. Vozimo se na stotine kilometrov daleč, da bi videli tisto, česar ne vidimo tu pred našim nosom. Sicer nisem proti temu, da naši ljudje spoznavajo tudi oddaljene kraje in uživajo v njihovih lepota. Nasprotno. Toda vsakdo nima teh možnosti. Nazadnje pa nas to tudi ne odvezuje dolžnosti, da poskrbimo in ohranimo tisto, kar imamo pri nas. Slednjic je tu napisan tudi del naše zgodovine od prvih parizanskih čet do zmagovitih brigad, ki so izbrisale pravično mejo, začrtano nekoč kriv po teh lepih zelenih gozdovih.

Še nekaj se mi zdi potrebno omeniti ob tej priložnosti. Ni dolgo tega, ko je razveselila naše planince pomembna pridobitev — slovenska planinska transverzala. Ta naj bi povezovala vse naše najlepše kraje od Pohorja do morja. In res je skrbno speljana vse do Postojne. Tu se pa prekine in nadaljuje — z vlakom! To jo vsekakor močno kazi, čeprav je od Škocjanskih jam naprej spet lepo speljana čez Slavnik in

Socerb do Kopra. Transverzala pušča ob strani oba Javornika in Snežnik. Zaradi tega pač, ker ni na tem področju nobene planinske postojanke, ki bi nudila planincem skromno zavetje. Tako je izpadel eden izmed najlepših krajev na Primorskem. Razumljivo je, da se bodo le redki planinci zadovoljili s takšno rešitvijo, ki jo morda trenutno opravičuje pomanjkanje planinskih objektov, ne more pa nikakor ostati dokončna. Z malo truda bi namreč — sredstva bi se dala dobiti! — lahko obnovili kočjo na Snežniku, vmesne postojanke med Mašunom in Postojno pa tudi ne pomenijo nerešljivega vprašanja.

Minulo soboto in nedeljo so obiskali Mašun in Snežnik primorski zdravniki s hvale vrednim namenom, da bi tako tudi s svoje strani prispevali in jim pomagali

Nova lovška kočja na Mašunu

do nekdanjega imena. Prišli so iz Postojne, Ilirske Bistrice, Kopra in celo iz Trsta. Ob tej priložnosti so povabili tudi znana ljubitelja planin dr. Vovka iz Kopra in dr. Dolharja iz Trbiža. Na Mašunu je imel dr. Vovk uspešno predavanje, v katerem je orisal zgodovino našega planinstva in s toplimi besedami navdušil poslušalce za naše naravne lepote. Prav koristno bi bilo, če bi svoje predavanje ponovil ob priložnosti tudi v Kopru in ostalih občinskih središčih, da bi ga slišalo večje število poslušalcev, zlasti pa menim, da bi bilo potrebno nekaj podobnega naši mladini. Dr. Dolhar pa je s pomočjo skiptičnih slik popeljal navzoče v Kanalsko dolino in na vrhove naših alpskih velikánov. Prepričan sem, da njuna prizadevanja ne bodo ostala brez odmeva.

Nedvomno pa je veliko odvisno od Planinskega društva v Ilirski Bistrici, ki bi moralo biti v tem pogledu še posebej prizadeto. Saj je pravzaprav čudno, da je prav to področje tako zapuščeno, ko ima Ilirska Bistrica najbrž med vsemi kraji na Primorskem najstarejšo planinsko tradicijo. Prav letos namreč poteka petdeset let, ko so Bistričani ustanovili svoje prvo planinsko društvo, ki je doseglo zelo lepe uspehe in mnogo pripomoglo, da je postal ta del našega gorskega sveta znan celo izven meja naše domovine. Menim, da bi

današnji bistriški planinci najljepše proslavili ta svoj pomembni jubilej ter se oddolžili spominu svojih prvih planincev-pionirjev tako, da resno zgrabijo za delo in vrnejo Snežniku, temu pozabljenemu biseru, spet njegovo nekdanjo slavo ter mu dajo mesto, ki mu v našem planinskem svetu pripada.

VSE OKROG

marja

LANSKOLETNI PROMET
V REŠKI LUKI

Prenatrpana reška luka pod vidno rastočim prometom res komaj se diha. V splošnem je bil tudi lani viden njen stalni napredek, dasiravno statistični podatki o njenem prometu v letu 1956 razen v tranzitu povsod izkazujejo neznamenit padec. Vzrok sušska kriza in madžarski nemiri.

Lanski ladijski promet izkazuje 8946 ladij s 3.272.102 NRT; iz domačih luk je priplulo na Reko 7388 ladij z 1.108.963 NRT, iz inozemstva 1458 ladij z 2.163.139 NRT. Jugoslovanskih ladij je bilo 7789 in so prepeljale 1.688.531 NRT tovara, 1057 inozemskih ladij pa 1.583.571 NRT.

Blagovni promet je znašal skupno 3.692.957 ton. Izkrcajih je bilo od tega 2.936.646 ton, vkrcanih 736.393 ton in prekrcanih 19.818 ton. Od celotnega blaga so prepeljale jugoslovanske ladje 1.423.757 ton, inozemske pa 2.269.100 ton.

Kdo bi se ob teh dejstvih ne zamislil?

Tranzitni promet se je v primeri z letom 1955 zvišal za 21%.

Potniški promet: domačih potnikov se je prepeljalo 529.512, odpeljalo pa 517.704; inozemcev je priplulo 1317, odplulo 2838. Celotni potniški promet je znašal 1.051.371 oseb in je padel v primeri z letom 1955 nekako za 41.000 oseb. Vzrok predvsem omtretlost v našem lanskem tujkem prometu.

ZA NAŠE LUKE

Eno milijardo sedemdeset milijonov dinarjev bo letos investiranih za razširjenje naših morskih luk.

Lepa turistična publikacija

Turistična podzveza v Kopru nas je ob vstopu v letošnje turistično sezono prijetno presenetila: izdala je težko pričakovani in nujno potrebni vodnik po koprskem okraju: POSTOJNA—KOPER—PORTOROŽ. Lično opremljena brošura, na 72 straneh zepnega formata, je opremljena s 24 fotografijami in z barvastima zemljevidoma, ki prikazujeta shematično situacijo cest in železnic v koprskem okraju ter prometne zveze z zaledjem.

Vodnik po koprskem okraju je razdeljen na dva dela. V prvem so zbrane najvažnejše informacije o posameznih večjih turističnih središčih koprskega okraja, v drugem pa je podroben opis zgo-

Razpadajoče zgradbe na Mašunu

Ustanovitev Sekcije za pomorstvo pri Prometni zbornici LRS

18. junija je bil v Kopru v hotelu Triglav ustanovni sestanek Sekcije za pomorstvo pri Prometni zbornici LRS, na katerem so bili poleg predstavnikov Prometne zbornice iz Ljubljane prisotni še zastopniki piranske Splošne plovbe, koprške Inter-europe, Vodne skupnosti in podjetja Pristanišče Koper ter Jugoslovanske pomorske agencije iz Ljubljane. Poleg navedenih so oziroma bodo člani »Sekcije za pomorstvo pri Prometni zbornici LRS« še Intertrans, Globus in Slovenijales iz Ljubljane.

Namen sekcije je, da deluje za napredek pomorskega prometa, da vpliva na svoje člane, da pravilno opravljajo družbeno ekonomsko funkcijo, da skrbijo za udržitel in razvijanje poslovne morale in krepitev odgovornosti družbenih organizacij nasproti družbi. Ravno tako je namen sekcije, da sodeluje pri strokovni

vzgoji in krepitvi družbene zavesti prometnega in transportnega kadra.

Okvirne naloge zbornice oziroma posameznih sekcij so dane v statutu Prometne zbornice LRS. Prav tako je v statutu tudi navedeno, da obstaja pri Zbornici sekcija za pomorstvo, ki koordinira svoje delo z ostalimi sekcijami. Zato je sekcija za pomorstvo tisti del Prometne zbornice, ki zastopa interese pomorskih prometnih sredstev in sredstev, ki omogočajo pomorske prevoze. V sekcijo so zato prvenstveno včlanjena obstoječa ladijska podjetja, nastajajoča broderska podjetja in podjetja, ki pomorske prevoze posredujejo oziroma so na prevozih zainteresirana. Nadaljnji člani so podjetja, ki pomorska prevozna sredstva proizvajajo ali popravljajo.

Naloge sekcije so predvsem zaščita pomorskih prevoznih sredstev pred nepravilnim in neracionalnim izkoriščanjem, nepravilno razdelitvijo plovnih objektov v priporočilo oziroma pregledu upravičenosti formiranja novih plovnih podjetij ter potrebnih pristanišč, pristaniške opreme in transportne povezave z zaledjem. Nadaljnje naloge so v razčiščenju odnosov in ugotavljanje statusa med ladijskimi podjetji, spediterji in agenti, ki so zainteresirani na našem področju. Sekcija bo tudi sodelovala pri izgradnji pristanišča kakor tudi pri priporočanju kanaliziranja slovenskega in tranzitnega blaga na koprsko pristanišče in tako pospešila izgradnjo našega pomorskega prometa. M. G.

PROBLEMI, O KATERIH GOVORIMO

Za pristanišče v Kopru

(Nadaljevanje in konec)

Razen tranzitnega tovara na relaciji Jesenice—Repen-tabor—Trst in obratno bi prišel v poštev — kot že omenjeno — tudi del prometa Sentilj—Sežana in obratno. Tranzit na tej relaciji je znašal:

	leto 1955	1956
Sentilj—Sežana	ton 78.811	42.758
Sežana—Sentilj	ton 113.038	39.464

Kot smo že omenili, so to perspektivni podatki o možnosti izkoriščanja kapacitet koprške luke ne da bi bila s tem razbremenjena reška luka.

Ce pa upoštevamo samo osnovni namen koprške luke, t. j. da služi kot dopolnilo reške luke in vzamemo, da ne bi mogli pritegniti preko Kopra dela tranzita na relaciji Jesenice—Repen-tabor—Trst in obratno, in dela tranzita Sentilj—Sežana in obratno, še vedno ostane 50.000 ton blaga letno iz gospodarstva LRS, s čimer bi bile minimalne kapacitete luke izkoriščene. Za razbremenitev reške luke bi še vedno prišel v poštev del tranzita na relaciji Jesenice—Reka, ki je v letu 1955 znašal 140.062 ton (leta 1956 — 138.292 ton), in v obratni smeri na isti relaciji 1955. leta 167.505 ton, 1956. leta pa 81.983 ton. Nadalje tranzit na relaciji Sentilj—Reka (1955. leta 5.171 ton, 1956. leta 8.098 ton) in v obratni smeri na isti relaciji (1955. leta 5.152 ton, 1956. leta 58.760 ton); končno je treba upoštevati tudi del tranzita na relaciji Kotoriba—Reka (1955. leta 97.980 ton, 1956. leta 111.264 ton) in v obratni smeri (1955. leta 219.384 ton, 1956. leta 305.818 ton).

Pri vseh gornjih podatkih ni vključen notranji promet, ki je leta 1956 znašal 28.537 ton (iztovorjeno 20.481 ton, vkrcano 8.056 ton); ta promet bi se z izgradnjo luke Koper znatno povečal.

Po vseh že naštetih prednostih Kopra pred ostalimi mesti severnojadranskega luškega sistema je važno tudi dejstvo, da razpolaga Koper z doslej neizkoriščenimi

skladišči. Te kapacitete znašajo 10.500 m³ za 10.000 ton blaga ali pri šestkratnem obračanju 64.800 ton raznega blaga letno. V Kopru je postavljen tudi hladilnik s kapaciteto 128 vagonov, ki do sedaj ni racionalno izkoriščen. Tudi bi lahko spravili večjo količino hitro pokvarljivega tranzitnega blaga. V neposredni bližini Kopra (Portorožu, Prestranku, Sežani) so skladiščni prostori z 12.150 m³ uporabne površine, kjer je mogoče spraviti okrog 15.700 ton blaga, oziroma pri šestkratnem obračanju 82.000 ton. Tak skladišča delno izkorišča Direkcija za surovine za blago, ki je bilo izkrcano v Reki, ter naknadno zaradi pomanjkanja skladišč prepeljano in spravljeno v Koper. Tak način manipulacije vsekakor draži prometne stroške, kerob se blago dvakrat naklada in razklada.

Po mišljenju nekaterih strokovnjakov bi bilo potrebno v reški luki investirati okrog 2,7 milijonov dolarjev, od tega 20% v devizah. Po vseh teh investicijah bi se operativna zmogljivost povečala za 0,5 milijonov ton. V koprsko luko pa bi bilo treba investirati približno 432 milijonov dinarjev, da bi dosegli kapaciteto luke okrog 250.000 ton letno. Če poleg tega upoštevamo še vse druge ugodnosti, ki bi nastale z izgradnjo koprške luke pri znatno nižjih investicijah, lahko zares postavimo vprašanje, kje bi bile investicije boljše naložene. Tu ima Koper gotovo velike prednosti.

Iz golih izvajanj sledi, da je izgradnja koprške luke z minimalno kapaciteto 180.000 ton prometa absolutno upravičena.

Po sedanjem stanju tranzitnega prometa, potreb našega gospodarstva in situacij v lukah severnojadranskega sistema bi bil predvideni 400.000-tonski pomorski promet v koprski luki tudi realen. Pri tem prometu bi znašala bruto dohodki letno okrog 40 milijonov dinarjev pri vloženih investicijah v višini 432 milijonov din. To pomeni, da bi se vlozene investicije amortizirale celo nekaj prej kot v 15 letih.

Skupina primorskih zdravnikov na vrhu Snežnika

kako upravljamo

PIRANSKI VOLIVCI SO SE SESTALI

Pomembni uspehi na gospodarskem področju

Piranski volivci so prejšnji teden na svojem zboru razpravljali o gospodarskih in drugih vprašanih svoje občine. Na zelo dobro obiskanem sestanku je poročal predsednik občine Davorin Ferligoj o uspehih in problemih ter seznanil volivce z delom občinskih organov. Predvideni sta bili dve točki dnevnega reda, toda razprava je bila že po prvem poročilu tako živahna in izčrpana, da so morali zaradi pomanjkanja časa preložiti drugo točko za naslednji sestanek.

Poročilo je obsegalo glavne značilnosti v razvoju občine v luči novega družbenega plana. Pregled gospodarske dejavnosti je pokazal, da so letos piranska podjetja uspešno prebrodila teža ve in začela delati mnogo uspešneje kot pretekla leta. To dokazuje zelo dobra realizacija letošnjega družbenega plana. Natančni podatki se sicer nanašajo le na prve štiri mesece letošnjega leta, vendar lahko na podlagi teh in dodatnih nepopolnih podatkov sklepamo, da bo več podjetij piranske občine izpolnilo polletni plan še pred koncem tega meseca.

Do konca aprila so izpolnili v celoti 32% plana. To je nedvomno velik uspeh, če upoštevamo, da je to najbolj kritično obdobje zaradi mrve sezone v tujskem prometu, kmetijstvu, pa tudi prometu, ribištvu in nekaterih drugih panogah.

Industrija je izpolnila do tega časa 34% plana. Pri tem je posebno razveseljivo, da so si nekatera podjetja, ki so bila lansko leto že pred likvidacijo, opomogla in utrdila. Med njimi so na primer tovarna mila Salvetti, ki je te dni izpolnila svoj polletni plan, Istramet in še nekatera druga. Lepe uspehe je doseglo tudi Cvetje v Portorožu. Dobro napreduje ribištvo. 23% izpolnjenega plana je uspeh, ki ga ni podcenjevati, saj pomenijo prvi štirje meseci v letu tudi za to panogo vse prej kot ugodno obdobje. Podjetje Ribič je to doseglo, kar je razširilo oblike ribolova. V tem času je izvozilo za 30 milijonov dinarjev svežih rib.

Celo v gostinstvu, kjer bi ne bilo pričakovati v teh mesecih kdo ve kakšne dejavnosti, so dosegli 19% plana. Po vsemu sodeč pa se letos obeta najbolj živahna sezona, kar jih je kdaj bilo na naši obali. Temu je vzrok tako prizadevanje samih podjetij kot tudi skrb občine za pojačano turistično propagando, ki je privabila že doslej številne turiste tudi iz tistih dežel, do koder doslej niso imeli navade prihajati. Na splošno je videti, da so se tudi gostinci letos mnogo bolje pripravili. Uredili so kopalnice ter nekaj novih turističnih objektov ter povečali število razpoložljivih postelj. Starim objektom se je v Portorožu pridružila vila Jadranka s 40 posteljami, v kratkem pa bo urejena in obnovljena tudi piranska restavracija Rotonda. Razen hotelov in drugih izrazito turističnih objektov je na področju občine tudi 65 počitniških domov z nad dva tisoč posteljami.

Na zboru volivcev so na podlagi tega pregleda v razpravi ugotovili, da se je gospodarski položaj občine utrdil in se vsa gospodarska dejavnost skladno razvija, brez motenj in izpadov, ki bi ovirali izpolnitev družbenega plana.

Volivci so se pomenili tudi o nekaterih drugih vprašanih. Predvsem so prišla na dnevni red stanovanja. Čeprav so jih v zadnjem času obnovili in uredili blizu 400, je še zmeraj veliko število takšnih, ki niso primerna za bivanje. Zlasti so pomanjkljive higienske naprave, križ pa je tudi z elektriko. V 140 hišah bodo morali namreč zamenjati ali delno obnoviti električno napeljavo v

najkrajšem času, kar bo predvidoma stalo okrog 6 milijonov din. To so vprašanja, ki jih občina z razpoložljivimi sredstvi ne more rešiti čez noč.

S tem v zvezi so se dotaknili še stanovanjskih svetov. Razprava je pokazala, da ti ne izpolnjujejo svoje vloge. Že njihovo število je majhno, razen tega pa še tisti, kar jih je, z nekaj izjemami slabo delajo. Po občem mnenju bi lahko mnogo več pripomogli pri reševanju teh vprašanj, saj je prav v tem pogledu potrebno največje sodelovanje med njimi in občinskimi organi.

Nezadovoljivo je tudi stanje glede potrošniških svetov. Trgo-

vina je sicer dosegla v prvih 4 mesecih 40% plana, vendar je preskrba v mnogočem pomanjkljiva. Zato ni čudno, če je bilo slišati nekaj ostrih pripomb glede izbire in kulturne postrežbe. Nekoliko se je sicer izboljšala preskrba z ribami, vendar tudi ni popolnoma zadovoljiva. Kaže, da pač podjetja raje prodajajo na veliko, kot bi se ukvarjala s prodajo na domačem trgu.

Nazadnje so volivci v splošnem odobrili glavne smernice, ki izhajajo iz dosedanje dejavnosti in podpri prizadevanje svojih predstavnikov za nadaljnje utrjevanje gospodarstva in uspešen razvoj občine.

DRŽAVLJANI GOVORE...

Ali se bo hladilnica v Dekanih slednjič le osamosvojila?

Okrajni gospodarski svet je na enem zadnjih zasedanj pretresal tudi vprašanje izkoriščenosti in vloge, ki bi jo morala odigrati hladilnica v Dekanih v naših skupnih prizadevanjih za redno, kvalitetno in seveda tudi kar je mogoče cenejšo preskrbo z živili. Razprava je pokazala, da hladilnica v Dekanih ni dobro izkoriščena, ter da svoje gospodarske in družbene funkcije ne opravlja v celoti. Dasi je veljala okoli 300 milijonov in čeprav zmore sprejeti okoli 80, v skrajnem primeru pa tudi blizu 100 vagonov blaga, je doslej le bore malo doprinesla k redni preskrbi in stabilizaciji cen sadja, zelenjave, mesa in drugega potrošnega blaga.

Po vsem sodeč bo držalo, da niti ekonomsko, niti kakorkoli drugače za skupnost ne more biti zdravo, če životari gospodarska enota širšega pomena, katere kapaciteta in delokrog mnogokrat preraščata funkcije in neposredne interese podjetja — zgolj kot obrat neke, pa čeprav razmeroma velike gospodarske ustanove, kot je v tem primeru »Fructus«. V praksi je namreč dokaj naivno pričakovati, da gospodarska organizacija svojega obrata ne bi usmerjala oziroma izkoriščala tako, kot to v danih pogojih podjetju najbolje kaže, pa čeprav bi bilo še tako jasno, da delokrog obrata prerašča funkcijo podjetja

in čeprav je očitno tudi to, da more podrejanje takšnega obrata zgolj trenutnim interesom podjetja prizadeti škodo skupnosti, gledano razvojno pa tudi škodo podjetju samemu.

Da bi torej hladilnica v Dekanih dajala od sebe vse kar zmore, bi jo bilo treba — kot meni okrajni gospodarski svet — čimprej osamosvojiti. Ne bi se zadrževal na vprašanju, da-li je boljše osamosvojiti hladilnico v okviru »Fructusa« ali jo povsem osamosvojiti kot komunalno ustanovo s samostojnim finansiranjem. O tem naj spregovori temeljita analiza.

Predlog, ki ga želim dati v podrubriki »Državljeni predlagajo« je, naj bi se vsi prizadeti oziroma pristojni za dokončno rešitev tega vprašanja zares čimprej sestali, ker menim, da more bolje izkoriščena hladilnica v Dekanih z jasnim statusom in perspektivo tudi že v predstoječih kritičnih poletnih mesecih doprinesiti svoj delež k našim skupnim naporom za čim boljše preskrbo.

Menim, da bi predstavniki »Fructusa«, tajništva za gospodarstvo pri OLO in Obč. LO Koper ter predstavniki okrajne združne in Poslovne zveze — pa morda še predstavnik okrajne finančne inspekcije — kmalu našli najboljše rešitev za osamosvojitve hladilnice.

-like

Z združenimi močmi

Te dni sta v Hrpeljah na skupni seji zasedala občinska sveta za gospodarstvo in komunalne zadeve ter razpravljala o tem, kako naj bi občina najbolj smotrno uporabila sredstva za gospodarske investicije, ki jih predvideva letošnji občinski proračun. Ta sredstva so v primeri s potrebami zelo skromna, saj znašajo komaj 3.689.500 dinarjev. Pred sestavo družbenega plana za leto 1957 je občinski odsek za gospodarstvo in komunalne zadeve ugotovil, da bi bilo potrebno za najnujnejša dela s področja komunalne dejavnosti, to so popravila in oprema šol, ureditev vodovodov, cest, gnojničnih jam, kanalizacije itd., 31 milijonov dinarjev. Sprememba družbenega plana, nov način delitve celotnega dohodka gospodarskega plana, zmanjšanje dotacije in v zvezi s tem oslonitev občine na njene lastne dohodke pa narekujejo omejitve v izvajanju občinskih komunalnih načrtov. Občina si je lahko iz lastnih sredstev zagotovila le pčle 4 milijone dinarjev.

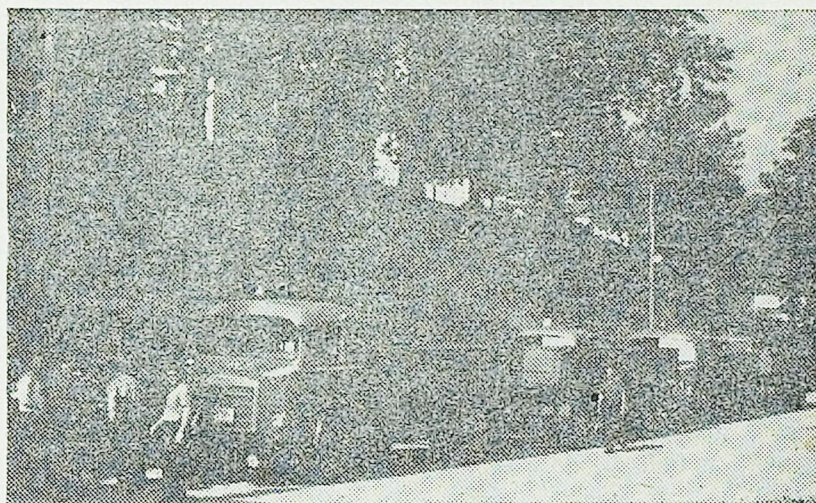
Spričo takega stanja bo nujno potrebno opraviti marsikakšno delo s prostovoljno delovno silo, saj bo občina zmogla kriti le stroške za nabavo materiala, za izdelavo načrtov in za plačilo strokovnih delovnih moči. Predvidevajo, da bi s takim načinom sodelovanja državljanov pri gradnji dosegla vrednost komunalnih del več kot 30 milijonov dinarjev.

Tako so prebivalci vasi Podbeže pri gradnji ceste na odcepu,

ki vodi od ceste proti Ilirski Bistrici v Podbeže, s prostovoljnimi delom omogočili, da bodo cesto dogradili še letos. Medtem ko je občina vložila v ta dela le 816 tisoč dinarjev, pa so ocenili vrednost prostovoljnega dela za približno milijon 200 tisoč dinarjev.

Ta pobuda Podbežanov je razgibala tudi druge prebivalce hrpeljske občine, ki so na zborih volivcev že razpravljali, kako se bodo sami lotili vrste komunalnih del. Med drugim bodo s prostovoljnimi delom pomagali dograditi vodovod v Kozini in na Tatrah, zgradili vodovod v Nasircu, adaptirali vodnjak v Rakitovcu, začeli z gradnjo vodovoda v Slopah, uredili kapnice na Pregarjah, popravili cevi na Raki- tovcu, Artvižah, Ritomečah in Brezovem brdu ter na sektorju Slivje—Tatre. Napeljali bodo javno razsvetljavo v Markovščini, na Pregarjah, v Tubljah in Erjavčah, opravili manjša popravila osnovnih šol, uredili zdravniško ambulanto v Pregarjah, popravili cesto in uredili kanalizacijo v Klancu, dokončali gradnjo ceste Beka—Oczila, zgradili kapnice v Gojakih itd. Vaški vodovod v Račicah, kjer so vaščani napravili izkope in zasip, cevi je preskrbela občina, pa je že dograjen.

Tako so se lotili reševanja komunalnih problemov v hrpeljski občini in s tem dokazali, kako je mednje prodrlo prepričanje o krepitvi socialistične vzajemnosti na vasi ter da načelo samoupravljanja dobiva vedno trdnjša tla. **Jaša Žvan**

Avtomobilskega prevoznemu parku koprškega podjetja Intereuropa se je te dni pridružilo še pet novih tovornjakov iz pošiljke 17 vozil, ki jih je podjetje nabavilo v Italiji

Analitična ocena delovnih mest

V dnevih 1., 2. in 3. julija 1957 bo OLO Koper priredil seminar za analitsko oceno delovnih mest. Seminar bo vodil Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS. Udeležili se ga bodo prijavitelci iz podjetij, kjer bodo morali opraviti popis in opis delovnih mest. Po podjetjih so namreč že imenovane komisije, ki so pričele z delom. V poštev pri tem pridejo po Odredbi o popisu in opisu delovnih mest industrijske in prometne gospodarske organizacije. Komisije so sestavljene najmanj iz treh članov, v katerih so en inženir ali tehnik, eden izmed najbolj izkušenih delavcev kot predstavnik DS in predstavnik sindikalne organizacije. V večjih podjetjih pa lahko osnujejo podkomisije, ki opravijo opis in popis po posameznih obratih. Seminar bo torej praktični pripomoček za delo teh komisij v podjetjih.

Pri ocenjevanju delovnih mest se postopa po enotnem sistemu analitičnega ocenjevanja. Po tem sistemu bodo ocenjena delovna mesta delavcev in uslužbencev. Tako bo mogoče pravilneje in predvsem pravičneje razdeliti plačni sklad pri posameznih go-

spodarskih organizacijah. Ocenitev mora ugotoviti razmerje težine dela na posameznih delovnih mestih, kakor tudi tehniko izračunavanja tarifnih postavk. Ocenitev delovnih mest pa pri tem rešuje tudi druga vprašanja, važna predvsem za človeka na nekem delovnem mestu v podjetju, pokaže kakovost dela posameznika, pomaga ekonomično izkoristiti delovno silo, pokaže kakšna je varnost pri delu, sposobnost in podobno. S tem dosegemo to, da se postavi na delovno mesto takšnega človeka, ki bo res zadostil zahtevam in pogojem. Težino dela na nekem delovnem mestu ugotavljamo z ocenitvijo pogojev. Pri tem je potrebno predvsem gledati na tisto delovno mesto in na težino dela glede na normalni učinek, ki je predviden. Delovno mesto je lahko tudi delovno področje z več izvrševalci, če ti opravljajo enako delo. Pri težini delovnega mesta oz. zahtevah delovnega mesta je treba upoštevati, da morajo izvrševalci dela razpolagati z določenim znanjem in sposobnostjo, imeti morajo določeno odgovornost za delo na delovnem mestu in opravljati oz. presta-

jati določen napor v določenih pogojih dela. Ocenitev delovnega mesta ugotovi torej znanje, sposobnost in odgovornost, napor in delovne pogoje na delovnem mestu. To so elementi zahtev določenega delovnega mesta. Analitično oceniti težino dela se pravi razčleniti delo na glavne skupine zahtev, te pa dalje na posamezne zahteve, ki jim mora ustrezati posamezni izvrševalec na delovnem mestu. Pri tem moramo ocenjevati vsako zahtevo posebej. Neko delovno mesto ocenjujemo na osnovi popisa in analize. Ocenitev da točen rezultat, če sta opis in analiza delovnega mesta opravljena vestno in natančno. Opis in analiza delovnega mesta sta torej le priprava za izvedbo ocenitve delovnega mesta, ki je glavni namen. Pri tem uporabljamo določeno metodo za ugotovitev pogojev in zahtev, t. j. tisto delovno mesto »snemamo«. To pa se dopolni z odgovori na vprašanja, ki smo jih postavili izvrševalcu dela. Za opis in analizo delovnih mest uporabljamo anketiranje, ki je lahko ustno ali pisno ter strokovno opazovanje. V ta namen imamo posebne enotne obrazce. V popisu je tre-

ba navesti vse podatke bistvene važnosti za tisto delovno mesto, to je glavno in stransko zaposlitev, naziv mesta, normalni učinek, naprave in orodja, ki jih uporabljajo delavec; dalje material, način dela, opis poteka dela ali tehnološkega procesa. Delovno mesto analizirano s pomočjo enotnega načina z vprašalnimi polami, da lahko odkrijemo vse tiste elemente, ki vplivajo na težino dela po posameznih zahtevah ali skupaj. Te zahteve ocenjujemo glede na intenziteto dela po splošnih oznakah: neznahtna, majhna, srednja, velika in zelo velika. Odnos med težinami posameznih zahtev je pri tem zelo različen, zato je treba ugotoviti to s posebnimi merili, ki so za vse zahteve enaki. Poslužujemo se tudi pomožnih meril kot so šolska spričevala, verjetnost, pogostnost, denarna vrednost itd.

Tako delovno mesto pravilno analitično ocenimo in dobimo pravo sliko zahtev in pogojev, ki jim mora izvrševalec zadostiti, da lahko opravlja določeno delo. Razen tega pa odpravimo razne pomanjkljivosti v organizaciji dela in podobno.

Pravilna analitična ocenitev je torej važen činitelj v gospodarski politiki naših gospodarskih organizacij.

ZADNJA LETOŠNJA PREMIERA GLEDALIŠČA SLOVENSKEGA PRIMORJA

Baročni mojster je obiskal Sežano

CARLO GOLDONI: MIRANDOLINA

V kraški metropoli Sežani je bila v soboto, 22. t. m., zadnja premiera te sezone Gledališča Slovenskega Primorja: Goldonijeva komedija *Mirandolina*. Predstava je bila na prostem, kljub temu pa ni privabila toliko gledalcev, kot bi pričakovali od središča, kakršno je Sežana. Vendar pa je prisotno občinstvo hvaležno nagradilo igralce za njihovo izvajanje in izrazilo priznanje tudi vodstvu našega gledališča, ker je poklonilo zadnjo letošnjo premiero prav Sežani.

V amfiteatrsko oblikovani kraški kotanji nasproti gostilni Malalan je bila ta premiera. Zunanja slika uprizoritve: izredno okusna in funkcionalna scena, ki bo uporabna tudi za predstave v zaprti dvorani, ostri odzorni reflektorji ter nemirno občinstvo na kuhinjskih in gostilniških stoli, ki jih je moralo priti s seboj. Otroci in mladina je seveda uporabila za sedenje kar mehko travo.

Uprizoritev veseloigre v treh dejanjih *Mirandolina* (La Locandiera) sodi v okvir počastitev 250-letnice Goldonijevoga rojstva. Ob tej znameniti obletnici uprizorjajo vsa gledališča po svetu Goldonijeva dela, zato je prav, da se je temu priključilo tudi naše GSP. O velikem italijanskem komediografu Goldoniju in njegovem pomenu smo izčrpno pisali ob gostovanju beneške goldonijevske skupine Cesco Baseggio iz Benetk, zato tega ne bi kazalo ponavljati.

Več kot 200 let stara Goldonijeva *Mirandolina* nam je še danes blizu, ker nam je blizu njena svobodna ljubeznivost in razigranost ter priostrene puščice njenega avtorja, ki v aristokratski obleki svojega časa smeši marsikaj, kar ni bilo demokratsko in je ločilo človeka od človeka. Lepa krčmarica zato danes ni skoraj nič manj sodobna, kot je bila v času, ko je nastala. Pri tej komediji je Goldoni že začel izvajati svoje veliko reformatorsko delo italijanske dramatike, čeprav je še vedno veljalo načelo, na katerega ne smemo pri Goldoniju pozabiti niti za hip, namreč — da smo v gledališču in da gledamo igralce, ne pa ljudi iz vsakdanjega življenja.

Uprizoritev *Mirandoline*, kakršno je pokazal ansambel GSP, je bila dokaj dobra. Lahko bi rekli — ljubezniva odrska stilizacija igre, v kateri lahko človek išče sebe in svoje znance kljub časovni odmaknjenosti. Kar bi lahko uprizoritvi očitali, je dejstvo, da nismo občutili Goldonijevе muzikalne komponirane umetnosti in da smo pogrešali

muzikalni ritem v kretnjah in govoricah igralcev. Zdi se mi, da smo že ob uprizoritvi Goldonijevoga Lažnika v predpretekli sezoni pisali o pomanjkljivi telesni, baletni in stilno-jezikovni kulturi našega ansambla. Ta občutek žal drži še danes, morda pa je bil še bolj opazen, ker so nam to v veliki meri pokazali ob uprizoritvi Goldonija italijanski gostje (Piccolo Teatro in skupina Cesco Baseggio). Do tiste ravni, ko realistična igra poniža Goldonijevu komedijo na raven navadne burke, Koprčani sicer niso zdrknili, obdržali so se nekako na meji. Prav verjetno, da je za tako uprizoritev več opravičljivih in objektivnih vzrokov, toda zavedati se moramo, da teh navaden gledalec ne pozna in jih tudi ni dolžan upoštevati.

Glavno vlogo, krčmarico *Mirandolino*, je igrala **Marga Filec**, vendar te kreacije ne moremo šteti med njene najboljše vloge. Zvita *Mirandolina* je v govoricah in v vedenju na videz preprosta in celo ponižna, vendar to izrablja kot pretvezo, da se spogleduje in da pokaže svoje ženske čare. Svesta si je svoje prikupnosti in koketno osvaja moške,

vendar mora svoje vedenje inteligentno miansirati, kajti ljudje, s katerimi ima opravka, so različnih značajev. To je Filčevi najmanj uspelo kljub prikupni odrski pojavi.

Goldonijev stil sta v veliko večji meri zadela **Janez Klasine** v vlogi obubožanega plemiča starega kova markiza di Forlipopoli in **Marijan Bačko** v vlogi neotesanega vojaškega plemiča viteza di Ripafratra. Zelo posrečen lik je bil tudi **Ernest Zega** v vlogi vitezevega sluga. Manj je znal izvelič iz obrabljene srajce realistične igre **Marijan Lombar** v vlogi bahatega in bogatega plemiškega parvenija grofa d'Albafiorita. Koketno prikupni in živahni sta bili **Romana Lemut** in **Breda Urbič** v vlogi potujočih igralk, ki hočeta vzbujati vtis velikih dam. Natakari **Fabrizio Karla Marsela** bi bil z malo več temperamentosti kar dobra figura.

Uprizoritev *Mirandoline* je režiral kot gost **Kalman Mesarič** iz Zagreba, sceno je naredil **Srečko Tič**, asistent režije je bila **Ančka Grgurevič**, scensko glasbo pa je izbral **Vladimir Lovce**.

Vzlic omenjenim pridržkom in majhnim pomanjkljivostim je bila predstava *Mirandoline* v Sežani razveseljiv dogodek, kakršnih si želimo še več, zlasti Sežančani.

Iz Sežane je ansambel GSP odpotoval na enotedensko turnejo po Primorski, v nedeljo zvečer pa bo predstava *Mirandoline* v Koprju, s čimer bo tudi slavnostna otvoritev in začetek letošnjih Primorskih prireditvev. **Z. L.**

Scena iz Goldonijevе komedije »Mirandolina« v uprizoritvi GSP

V IZOLI SO NASTOPILO MLADI PEVCI

Ob koncu šolskega leta je v Izoli nastopil zborček mladih pevcev, dijakov in dijakinj nižje gimnazije pod vodstvom pevodvoje Hrovatina. Bil je to njihov prvi javni nastop, zato so bili sprva še malce boječi, toda ko so se otresli začetne treme, so pogumno odpeli tudi težje točke programa. Poslušalce je najbolj navdušila Zajčeva pesem »V boju«. V drugem delu spreda so nastopili še mladi violinisti in harmonikar, ki je sicer tudi spremljal zbor.

KONCERTI DPD SVOBODE IZ KOPRA

Moški zbor DPD Svoboda iz Koprja pod vodstvom Ivana Šteka prireja zadnje čase koncerte po različnih krajih. Tako so koprski pevci nastopili pretekli teden v bolnišnici Valdoltri in Ankaranu, nocoj pa prireajo koncert v Izoli. V nedeljo bodo verjetno obiskali Hrplje.

Svoj program so posneli tudi v Radiu Koper. Koncert v Koprju bo v prvih dneh julija. Posebnost letošnjega koncerta koprskе Svobode so nekatere pesmi z obmorsko in domačo istrsko tematiko. Take pesmi so zelo redke in zato tem bolj dragocene, za njihovo izvajanje pa prav gotovo ni nihče bolj poklican kot koprski pevci.

Dosedanja bilanca dela - lep uspeh

O GLASBENI USTVARJALNOSTI VLADIMIRA LOVCA

V zadnjem času je Radio Koper predvajal dve pomembni simfonijski deli, katerih avtorja živita v naših krajih, v Koprju in Trstu. Dne 6. t. m. smo poslušali po radijskih valovih skladbo Ubaida Vrabcę iz Trsta. To je delo, ki je tradicionalnemu tržaškem konkursu odneslo najvišje priznanje (nagrada ne delijo). Drugo delo pa, ki je bilo na programu naše radijske postaje 20. t. m. je »Klasična simfoniја« skladatelja Vladimira Lovca iz Koprja. Naša javnost je do zdaj poznala ta dva glasbenika predvsem kot zborovodska dirigenta, Vrabcę sicer tudi kot skladatelja zborovskih in prirejevalca narodnih pesmi, Lovca pa kot avtorja samospelov in skladb za violino in klavir. Obadva sta namreč ustvarjala neopazno, toda na tihem trdno prepričana, da bosta uspela kljub odmaknjenosti od živega središča izvajalskega glasbenega delovanja. In ne zaman: obe deli je sprejela v izvedbo Slovenska filharmonija, dirigiral pa ju je Bogo Leskovic.

Danes imam pravzaprav namen napisati nekaj besed o glasbenem ustvarjanju Vladimira Lovca, ki ga v Koprju sicer vsi poznamo, pa tako malo vemo o njegovem nenehnem skladateljskem delu. Strokovno izobrazbo si je pridobil po osvoboditvi na ljubljanski Akademiji za glasbo, kjer je leta 1950 končal kompozicijo pri prof. L. M. Škerjancu in leta 1951 dirigiranje pri dr. D. Svabi. Ze tega leta je prišel v Koper in bil na našem Radiu šef glasbenega oddelka. Po odsluženju vojaškega roka se je vrnil v Koper in prevzel vodstvo Glasbene šole, kjer uspešno deluje še danes.

»Klasična simfoniја« spada v vrsto prvih Lovčevih večjih del. Nastajala je z različnimi prekinitvami v letih 1950 do 1953. Ze naslov pove, da je zasnovana na klasičnem oblikovnem principu. Delo se ne naslanja na literarno-programsko obliko, temveč vsebuje čisto glasbene misli, ki se razvijajo in delujejo po notranje emocionalnih zakonih. Izmed štirih stavkov je drugi najmočnejši po svoji ekspresivnosti in najgloblji po intimni notranji napetosti. To delo uvršča avtorja med nadarjene skladatelje povojne generacije in pomeni nov doprinos k slovenski ustvarjalni glasbeni kulturi.

Seveda pa to ni edino delo Vladimira Lovca. Med 27 samospelvi so najkvalitetnejše »Tri pesmi iz kitajske lirike« (slišali smo v izvedbi Radia Ljubljana), dalje je napisal 7 suit za klavir, sonato, groteske za klavir, nekaj violinskih skladb — Preludij in caprice ter Pisma (več izvedb v Radiu Ljubljana), nadalje Klavirski trio, Godalni kvartet, ki ga je dokončal pred kratkim in ga zdaj študira za izvedbo Ljubljanski godalni kvartet. V kratkem pričakujemo v Ljubljani še izvedbo njegove Simfoniette, ki so jo že izvajali v Dubrovniku, kjer so bile zelo ugodne kritike. Med večjimi skladbami ima Lovce zdaj v delu Koncert za klavir in orkester. Tako raste število njegovih del kljub precejšnemu pedagoškemu delu na Glasbeni šoli. Razveseljivo bi bilo, če bi njegovo ustvarjalnost v kratkem nagradili še kak drugi pomembnejši izvajalski ansambel.

IVAN SILIČ

Knjiga o primitivnih otočnih v Juž. Pacifiku

Original te Melvillove povesti ima v podnaslovu: opis štiridesetnega bivanja med ljudstvi neke doline na otočju Marquesas. Ako povemo, da leži to otočje osamljeno nekje v širnem Pacifiku, potem smo s tem že blizu tistega, kar je značilno za Melvillove povesti in romane: primitivna ljudstva in neskončna sila visokega morja. V ameriški književnosti pravzaprav H. Melville (1819 do 1891) dolgo ni doživel priznanja, če izvajamo kratke uspehe, ki jih je imel še na začetku svojega pisateljstva. Umril je popolnoma pozabljen in šele po prvi svetovni vojni, ko so se v Ameriki bolj iz gospodarskih kot iz prosveteljalnih razlogov začeli navduševati za eksotično Pacifiško morje s številnimi osamljenimi otoki ter za še ne dosti poznana ljudstva na njih, so naenkrat odkrili Melvilla, ker je v svojih delih že opisal te čudovite kraje in ljudstva.

Ze zaprašeni in v literarni zgodovini manj znani pisatelj je čez noč postal slaven. Pojavila se je cela vrsta nemih in potem zvočnih filmov, kjer nastopajo junakinje njegovih povesti: po naravi lepe, zagorele, dobroosrečene lepoticе s samotnih otokov, pojavila se je na filmskem platnu tudi vseh lepih in krasnih prilastkov bogata Fayaway, glavna junakinja povesti Typee. Skratka, ameriški gospodarski interesi, ki so neomejeno rasti na Pacifiku, so prinesli s seboj tudi navdušenje za primitivna ljudstva in njihove dežele in to se je potem odrazilo na več področjih ameriške kulture, posebno pa v filmu, baletu, glasbi, slikarstvu in literaturi (havajske kitare in pleš!).

Navdušenje za pustolovskega, a človeško silno globokega Melvilla vi-

dimo še danes v filmskem svetu. Nedavno so posneli na trak roman *Bel kiti* (Moby Dick). Pri nas poznamo tega avtorja pač le po znamenitem lovu na kite in nadelovskih naporih posadk na kitolovkah, manj pa po spsih o nenavadnih primitivnih ljudstvih in deželah. Ena izmed njih je Typee (izgovori Tajpi). V njej govori pisatelj o ljudozerskem plemenu Tajpijcev, ki slovi vsenaokoli kot silno okrutno in krvoločno pleme, v resnici pa je dobro in nepokvarjeno. Poleg upoštevanja vrednih in zanimivih realističnih opisov navad, običajev, načina življenja, je treba opozoriti še na nekaj. Pisatelj vseskozi govori o nepokvarjenosti, naravnosti, neprisljenosti in dobrodušnosti tega ljudozerskega plemena — s tem pa obenem poudarja nadutost, pokvarjenost civiliziranih ljudi, tako da si lahko mislimo, kako dosti bolj kot Tajpijci smo čisto ljudozerski civiliziranci, ko v nedogled izkoriščamo drug drugega. **Jože Hočevar**

Primorske

PIREDITVE

Nedelja, 30. junija na Trgu Revolucije v Koprju svečana otvoritev in v izvedbi GSP — Goldoni: *Mirandolina*

Torek, 2. julija na trgu v Piranu svečana otvoritev in v izvedbi GSP — Goldoni: *Mirandolina*

Sreda, 3. julija v Izoli v izvedbi GSP — Goldoni: *Mirandolina*

Četrtek, 4. julija v Portorožu: VEČER OPERNIH ARIJ. Izvaja Simfonični orkester Radia Ljubljana s solisti

Petek, 5. julija v Koprju: VEČER OPERNIH ARIJ. Izvaja Simfonični orkester Radia Ljubljana s solisti.

Novе revije

SODOBNA POTA, ŠTEV. 5

Iz vsebine:
Roman Albreht: Kakšen prosvetni dom potrebujemo, Nekaj pripomb k tezam o prosvetnih domovih, Janko Liška: Čemu vse naj služi prosvetni dom, Tinka Blaha: Družbeni dom naj vzdržuje in upravlja družba, Vladimir Mušič: Nekaj misli k diskusiji v komisiji za strokovno tehnična vprašanja, Arh. E. Ravnikar: Arhitektov delež pri gradnji kulturnih domov, Slike razstave o kulturnoprosvetnih domovih, Vinko Možina: Melodija brez imena, Vladimir V. Majakovski: Sestankarji, Pripoved livarja Ivana Kozirjeva o vselitvi v novo stanovanje, Gv. A. K.: Dvoletne vaške šole

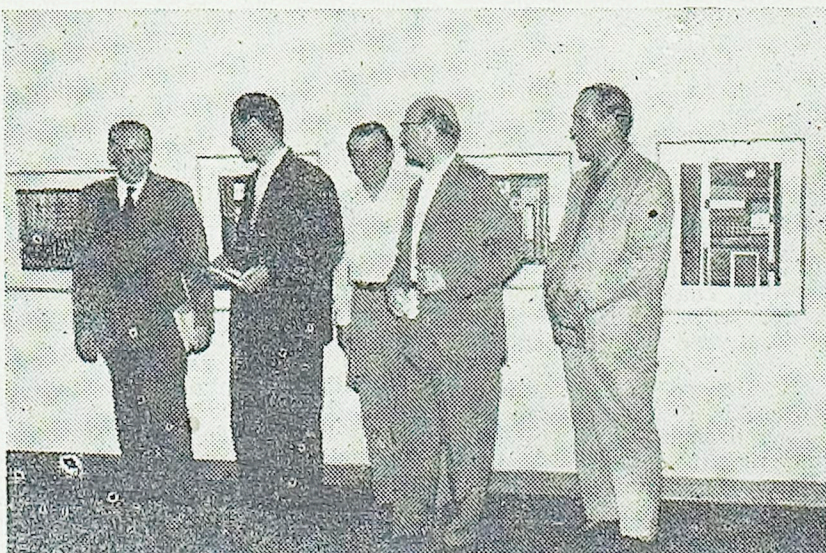
Prizor iz Linhartove veseloigre »Matiček se ženil«, ki ga je uprizorila v Izoli dramska družina DPD Svoboda

Likovna razstava Lojzeta Spacala v Koprju

Preteklo soboto 22. t. m. je bila svečana otvoritev razstave grafičnih del tržaškega umetnika Lojzeta Spacala. Razstavo je ob navzočnosti predstavnikov političnega in kulturnega življenja otvoril predsednik Sveta za kulturo in prosveto Stane Škrabar, nato je o umetnikovem življenju in delu spregovoril ravnatelj

Okrajnega muzeja Janez Kramar. Pri otvoritvi je bil navzoč tudi Lajze Spacal ter se je zahvalil za čestitke, zatem so si vsi navzoči ogledali razstavo.

Prav posebno je ta razstava pomembna zato, ker jo je naš tržaški rojak Spacal priredil ob svojem življenjskem jubileju, petdesetletnici rojstva in ker je s tem uresničena izredno posrečena zamisel, prirejanje občasnih umetniških razstav v prostorih koprškega muzeja. »To naj bi bil videz dokaz prosvetno-izobraževalne dejavnosti in aktivne vloge našega muzeja v sodobnem življenju. S temi razstavami hočemo skozi vse leto, zlasti pa v dobi povečane turistične dejavnosti, prekriti tisto tradicionalno pojmovanje o vlogi muzeja in njegovem delu ter vzbuditi pri naših ljudeh ob posameznih razstavah živahno reagiranje in vročo diskusijo,« piše v uvodu h katalogu ravnatelj Kramar. O Spacalovem umetniškem liku pa piše direktor ljubljanske Moderne galerije Zoran Kržišnik. Ličen katalog s tekstom v slovenskem in francoskem jeziku ter črno-belimi in barvnimi reprodukcijami je lep doprinos k razstavi in služi za boljše umevanje Spacalove umetnosti. Razstava bo odprta do 6. julija.

Z otvoritve razstave Lojzeta Spacala v Okrajnem muzeju v Koprju

Ustanovili so Invalidsko športno društvo

Da bi pospešili rehabilitacijo invalidov, je okrajni odbor Zveze vojaških invalidov že pred leti začel razmišljati o načinih športnega udejstvovanja invalidov. Zato je v zvezi s tem ustanovil invalidsko športno komisijo pri okrajnem odboru in pri občinskih odborih ZVVI. Ščasoma pa se je pokazala potreba, da bi invalidi vseh kategorij ustanovili spoje športno društvo. Rezultat tega je bil, da so 16. junija v Koprju sklicali skupščino invalidovšportnikov, ki so ustanovili Invalidsko športno društvo za okraj Koper.

Udeleženci skupščine so temeljito razpravljali o nalogah društva. Sprejeli so pravilnik društva, ki daje možnost da se vanj vključijo vsi vojaški vojni, mirnodobni in delavni invalidi, invalidi od rojstva ter civilni invalidi. Invalidsko športno društvo za okraj Koper je član Okrajne športne zveze. Za predsednika je skupščina izvolila Jerneja Strazarja, za tajnika Stanislava Bo-

leta ter še 5-članski sekretariat. Po zaključku ustanovne skupščine so priredili okrajno prvenstvo v plavanju, katerega se je udeležilo 8 invalidov. V prvi skupini je nastopil 100% invalid brez obeh rok Franko Čehovin iz Postojne, ki je preplaval 62-metrsko progo v času 1,2 min. V skupini 60 do 80% invalidov je na isti progi zmagal Virgilij Vidmar iz Postojne, v skupini 30 do 60% invalidov pa Koprčan Bazilij Antončič. Štirje najboljši plavalci so dobili lepa spominska darila. S. B.

V Ilirski Bistrici so zaključili dvomesečni krojni tečaj, ki ga je organiziralo tamkajšnje Društvo naprednih žena. Tečaj je vodila mojstrica ilirsko-bistriške šivilske šole Joža Kolar, obiskovalo pa ga je 21 žena in deklet. Tečajnice so se v teoretičnem in praktičnem pouku usposobile za krojenje ženskih in otroških oblek ter perila. Ker je zanimanje za ta tečaj veliko, ga nameravajo v jeseni zopet odpreti.

Kratke s Pivke

Sodobna pekarna na Pivki sodi med najbolj nujne potrebe pivških potrošnikov. Zato je te dni obč. ljudski odbor odkupil od Kristjana Kanalca večje gospodarsko poslopje, kjer so bili do sedaj hlevi in garaže. Poslopje bodo adaptirali, v njem uredili pekarno in dva trgovska lokala (verjetno za železnino in za mlekarstvo), hkrati pa v nadzidku drugega nadstropja pridobili še dvoje stanovanj.

Razširitev gasilskega doma na Pivki temelji na dogovoru med občino in podjetjem Javor. Povečani gasilski dom bo služil v bodoče potrebam gasilske čete Pivka in industrijske gasilske čete podjetja Javor, dozidanih bo v domu spet dvoje stanovanj in urejena lepa društvena dvorana. Za izvedbo tega načrta so zagotovljeni 3 milijoni dinarjev, večidel stroškov pa nameravajo pokriti s prostovoljnimi delom.

Reorganizacija trgovine na Pivki je bila predmet črnogle-

RIŽANA
Prebivalci vasi Rižana in Cepki, ki prejemajo električni tok iz napeljav v Črnem kalu, le-ta pa spada v napajalno omrežje Elektro-Sežana, se že dalj časa pritožujejo nad nizko napetostjo. Le-ta je tako slaba, da ne morejo poslušati radia. Morda bi bilo prav, da bi ti dve vasi priklopili na omrežje Elektro-Koper in tamkajšnjim prebivalcem omogočili dobavo tako močnega toka, kakor ga imajo sosednje vasi. Obe prizadeti podjetji sta o tem že razpravljali, vendar pa do sporazuma še ni prišlo. Vaščani pa le želijo, da bi se to vprašanje čimprej zadovoljivo rešilo. P.

Komunisti za dvig proizvodnje

Na svoji drugi redni letni konferenci Zveze komunistov v podjetju Javor v Pivki, ki je bila v nedeljo, dne 23. t. m., so člani štirih osnovnih organizacij (I. in II. osnovna organizacija ZK obrata na Pivki, obrata v Prestranku in obrata na Baču) po obširnem in tehtnem poročilu sekretarja tovarniškega komiteja ZK Stanka Reba razen vprašanja o politični in strokovni vzgoji članstva govorili tudi o proizvodnji v podjetju. Govora je bilo o tarifnem, premijskem in normnem pravilniku, o plačnem sistemu v podjetju, razpravljali pa so tudi o konkretnih primerih, ki kličejo po zaostitvi delovne discipline. Med najbolj resne probleme so zborovalci prištevali vprašanje strokovnega izobraževanja delavca, saj jih od 800 delavcev v podjetju še okoli 600 ni dobilo kvalifikacije ali polkvalifikacije. Sistematično reševanje tega vprašanja (tečajji za pridobitev kvalifikacije) kakor tudi analitična ocena delovnih mest bo ob večji iniciativi članov ZK in sindikata v podjetju po eni strani bolj množično dvignila povprečni zaslužek delavca, obe-

nem pa dvignila njegov interes za večjo in boljšo proizvodnjo. Čeprav razprava na tej konferenci ni v vsej širini in globini zajela tudi ostalih vprašanj, ki so za proizvodnjo tega velikega podjetja zelo važna, in čeprav niso ob tej priložnosti kaj več govorili o nujnosti tesnejše povezanosti organov delavskega samoupravljanja z občinim komunalnim razvojem, vendarle na konferenci sprejeti sklepi govorijo o tem, da se komunisti podjetja Javor zavedajo svojih nalog, glede na katere je upati, da jih bodo v tekmovanju za VII. Kongres ZKJ tudi izvršili.

Na kraju konference so zborovalci izvolili 9-članski tovarniški komite ZK, za sekretarja pa izvolili Milana Stegla. B.

Razpis

Komisija za štipendije OLO Koper razpisuje naslednje štipendije:

1. Prirodoslovno - matematično-filozofska fakulteta:

a) za študij slovenščine	2
b) za študij angleščine	4
c) za študij filozofije	1
d) za študij matematike	2
e) za študij italijanščine na univerzi v Padovi	1

2. Pravno-ekonomska fakulteta:

a) ekonomski oddelek	5
b) pravni oddelek	5

3. Fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterino:

a) agronomski oddelek	1

4. Višja šola za telesno vzgojo:

	5

5. Višja pedagoška šola:

a) za študij slovenščine	4
b) za študij matematike	4
c) za študij glasbe	3

6. Dvoletna gospodinjstva šola

Groblje:	3

7. Knjižničarska šola:

	3

Prosilci naj vložijo pravilno kolokovane prošnje in naslednje priloge:

1. Prepis zadnjega šolskega spričevala, oziroma potrdilo o opravljenih izpitih,
2. potrdilo o vpisu v šolo,
3. potrdilo o imovinskem stanju,
4. družinski list,
5. potrdilo o prejemanju otroških doklad.

Komisija ne bo upoštevala prošnje, katerim ne bodo priložene vse zahtevane priloge in prošnji dijakov ali študentov šol, ki niso zajete v razpisu.

Rok za vlaganje prošenj je 10. julij 1957.

Komisija ne bo reševala prošenj, ki bodo dospele po navedenem roku.

Nova planinska postojanka

V nedeljo, 7. julija, bo ob 11. uri slavnostna otvoritev planinske kočice na Slavniku, ki jo je zgradilo Planinsko društvo Koper. Koča stoji v višini 1.028 m in je zadnja planinska postojanka slovenske planinske transverzale, ki pelje od Maribora preko Pohorja, Savinjskih, Kamniških in Julijskih Alp, čez Goriško, Vipavsko in Postojnsko preko Slavnika in Socerba v Ankarano oziroma Koper.

Na Slavniku so naslednji dostopi: iz Podgorja (1 uro hoda), iz Klanca (2,15 hoda) in iz Kozine, kjer bo v kratkem speljana skoraj do pod vrha avtomobilska cesta.

Avtobusna postajališča so: križišče pri Podgorju, Klanec in Hrpelje. Železniške postaje Kozina, Crnotiči, Podgorje.

Koča na Slavniku ima 30 ležišč, je pa okrog nje dovolj prostora za postavljanje šotorov.

K otvoritvi vabi Planinsko društvo Koper.

KORISTNA POBUDA

V Kortah nad Izolo so te dni ustanovili mladinsko organizacijo in se pogovorili o načrtu dela. Med najpomembnejšimi sklepi te ustanovne konference je sklep, da bo mladinska organizacija skušala v sodelovanju s TVD Partizan Izola ustanoviti v Kortah društvo TVD Partizan.

III. Turistični teden v Postojni

od 4. do 14. julija

3. VII. ob 20.30 uri svečana akademija ob prazniku Dneva borcev.

4. VII. ob 9. uri otvoritev razstave o razvoju zdravstvene službe v Primorju; ob 10. uri koncert godbe JLA; ob 15. uri zbor predvojaškega odreda z razvitjem prapora v Predjamski; ob 16. uri plesanje po steni, ogled Predjamskega muzeja in jame. Sledi prosta zabava, igra orkester JLA.

5. VII. ob 16. uri ogled razsvetljene Planinske jame.

6. VII. ob 20. uri zabavni večer na ploščadi Jamske restavracije.

7. VII. ob 8. uri meddruštveno tekmovanje košarkarjev; ob 11. uri odkritje spominske plošče na rojstni hiši raziskovalca Postojnske jame Luke Čeča; ob 14. uri slovesna otvoritev planinske pionirske kočice na Pečni rebri s kulturnim sporedom in planinskim rajanjem.

8. VII. ob 20.30 uri Goldoni: »Mirandolina«, komedija. Igrajo člani GSP Koper.

9. VII. ob 18. uri počastitev spomina zaslužnega turističnega delavca A. Globočnika na Mestnem pokopališču.

10. VII. ob 20.30 uri večer jugoslovanskih folklornih plesov in pesmi, izvaja ansambel LR Srbije; Beograjsko kolo.

11. VII. ob 20. uri ustanovni občni zbor Društva za raziskovanje jam v Postojni. Predvajanje barvnih diapozitivov. Razdelitev nagrad olepševalnega tekmovanja.

12. VII. ob 16. uri izlet v Rakov Škocjan.

13. VII. ob 20.30 uri meddruštveni šahovski turnir.

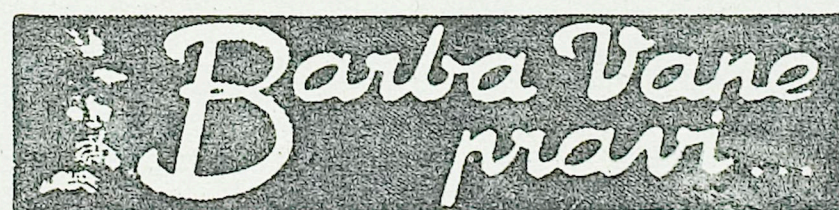
14. VII. ob 10. uri nogometna tekma Postojna-Krim; ob 15. uri zaključek Turističnega tedna pri Pivki jami.

Ves čas Turističnega tedna bodo stalno odprti Notranjski in Jamski muzej ter zdravstvena razstava.

Ta teden sem se najprej sporekel s peki. Skregal sem se z njimi na vsej fronti od pečič do prodajalne. Bom kar precej povedal zakaj. Dolgo sem trpel, prejšnji teden sem našel v kruhu celo zapečeno iglo in nekaj stekla, pa sem še molčal. Da je kruh na pol surov — tega sem se že navadil. Da so me pričeli krmiti nazadnje še z muhami — ne, to je pa vendarle preveč. Zato sem jim dal ultimatum in povedal, jasno in glasno, da jih bom peglal toliko časa, dokler se ne poboljšajo. In še nekaj: tudi v prodajalnah naj bi kruh zavijali vsem strankam in ne samo tistim, ki to izrecno želijo.

Potem sem se nekoliko pogovoril s tistimi starši, ki ne morejo brez otrok v oštarijo in pa z gostilničarji. Prvim sem predaval o temi, kdaj naj gredo otroci spat, drugim pa naročil, naj otroke s starši vred vsaj popolnoma poženejo iz lokala, če prej ne morejo. Čudim pa se, da se prav nihče drugi ne zanima za to reč pri vseh društvih in ustanovah, ki naj bi skrbele za naše najmlajše.

Vem, da me boste popolnoma razumeli, če rečem, da me je ta razprava precej segrela. Zato sem bil kar hvaležen tisti stranki, ki

stanuje nad Avto-moto društvom v ulici JLA v Koprju, da me je z dobro merjeno golido pomij nekoliko ohladila. Vendar bi ji priporočil, naj bi v prihodnje zlivala podobne odpadne vode kam drugam. Glede nato namreč, da je zdaj tudi zvečer že primerno za kopanje v morju in ni treba uporabljati vodovnih tarif.

Ko sem se osušil, sem jo urezal proti Sežani. Tam sem imel precej dela in moral sem tudi prenočiti. Tako sem imel priložnost, da si ogledam — samo ogledam — lavorje, ali kako že pravijo tisti reči, v hotelu Triglav. Kako je bilo prej ne vem, za zadnje dve leti pa lahko mirne duše trdim, da jih niso pošteno umili, saj se jih drži že toliko skorje, da kmalu ne bo več mogoče ugotoviti iz kakšnega materiala so narejeni. Tudi vratar je nekaj posebnega. Ne dobite ga, če se ubijete. Zato lahko prenašate ključke v žepu, kolikor vas je volja. Še ko je treba plačati, se

morate pošteno potruditi, da ga najдете. Res, prav nič bi se ne čudil, če jim jo kdo potegne, ne da bi plačal.

V Kozini, kjer sem se nazaj grede ustavljal, sem mislil, da imajo letalski napad. Zaslíhal sem namreč takšno tuljenje siren, kot ga še od vojnih let ne pomnim. Domačini pa so na to že navajeni in niso bili nič v skrbeh. Razložili so mi, da šoferji kličejo odgovornega za javno tehtnico. Pa še to so mi rekli, da pri tem pogostoma spravi vso vas prej na noge, kot njega. Bo kar držalo, zakaj ko sem prišel do tehtnice, je bil šofer, ki je čakal s polnim kamionom in ves čas po šofersko klel, že na koncu svojih moti.

Zavil sem še v Jadran, kjer sem prav prijazno povedal brhkim uslužbenkam, kaj mislim glede snage pred restavracijo in jih prosil, naj včasih le pometejo. Upravniku pa sem omenil, naj prihodnje leto, ko bo spet dal

prebarvati vrtno stole, počaka toliko časa, da se bo barva posušila. Kaj mora res vsa Kozina vedeti, če je nekdo nekoliko posejdel v gostilni? Revez pa se tako očitnim korpusom delikti, kot so tiste čudne proge na hlačah, še doma ne more več opravičiti.

Na Gračišče sem skočil samo zato, da bi pohvalil pismonošo, ker tako redno prinaša pošto naročnikom. Moža sem dobil doma, ko si je ravno oprtal vso pošto za kak teden ali celo štirinajst dni nazaj, da jo obenem raznese. Zamislite kakšno veselje je po vaseh, saj ima ob takih priložnostih za vsakega nekaj. Vobče so ljudje hudo zadovoljni, ker vsako nevshečno vest dobijo z zamudo. Tudi če bo izbruhnila vojna bodo še kak teden živeli v miru, medtem ko bo ostalo človeštvo že v vojnem metehu.

Ja, še to moram povedati, da je zadnje čase pri nas precej tujih turistov. Zato uporabljamo razen domačega jezika še kopico drugih, da nas razumejo. Sem pa tja si kdo spremeni tudi ime. Vse za turizem. Zato že ne morem drugače, da tudi sam ne sledim temu zgledu in vas tokrat za spremembo pozdravljam z

Au revoir!
Votre Jean

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

NOGOMET

Borbena srečanja na turnirju v Izoli

Tovarna ARRIGONI v Izoli je organizirala v soboto in nedeljo nogometni turnir mladinskih moštev Izole, Kopra, Pirana in Šmarj. Ker je nekaterim moštvom primanjkovalo igralcev, so določili starostno dobo 20 let.

Prvi dan so se pomerili Koper s Šmarjami in Izola s piranskim Sidrom. Favorita Koper in Izola sta zmagala z istim visokim rezultatom 6:1.

V nedeljo so se pomerili zmagovalci in premaganci. Tekma med Sidrom in Šmarjami je bila v Šmarjah, ker so tam v nedeljo praznovali občinski praznik. Pirančani so proti pričakovanju zmagali z 2:1.

Finalna tekma med Izolo in Koprom se je zaključila z zasluženim zmago Izole 3:2. Domačini so zmagali šele po podaljški igre 2 x 10 minut. Glede te tekme naj povemo, da sta bili obe moštvi zelo borbeni in da je bila igra kljub precejšnji vročini na dostojni višini. Motil jo je le slab sodnik Jenko, ki je napravil več napak na škodo obeh moštev. Med drugim je po našem mnenju preostro dosodil kazni izključitve za enega igralca Kopra in Izole. Vsega obsojanja pa je vredno reagiranje nekaterih funkcionarjev Kopra, ki so zahtevali po iz-

ključitvi igralca Kopra, naj moštvo zapusti igrišče. K sreči so mladinci na to zahtevo odgovorili popolnoma pravilno — nadaljevali so tekmo in še povečali borbenost. Ob tej priložnosti naj še enkrat poudarimo, da nogometno igrišče ni za obračunavanje sodnikovih napak. Take stvari rešujejo pristojni forumi!

Po zaključku tekme so zmagovalcu izročili v trajno last ličen pokal tovarne ARRIGONI.

Z ženskega šahovskega prvenstva v Ankaranu

ROKOMET

DVOJNI USPEH KOPRA V AJDOVŠČINI

V nedeljo so se pomerili v Ajdovščini koprski in ajdovski rokometši v izločilni tekmi za jugoslovanski pokal. Koprčani so zasluženoma zmagali s 25:19 (12:5). S tem so osvojili prvenstvo primorske cone in se bodo v naslednjem srečanju pomerili s prvacom ljubljanske cone.

V predtekmi sta se pomerili ženski ekipi obeh mest. Koprčanke so prepričljivo zmagale z 12:4.

Obema tekmama je prisostvovalo okrog 500 gledalcev, kar je za Ajdovščino kar lepo število.

ŠAH

Štekarjeva - zmagovalka v Ankaranu

Med 19. in 24. junijem je bilo v Ankaranu individualno prvenstvo šahistk Slovenskega Primorja. Prvo mesto je zasedla z 10 od 12 možnih točk Beti Štekar iz Ajdovščine, drugo Hilda Pikel, Portorož, 9 točk, tretje Marija Rižner, Koper, 8 točk, četrto Irena Ipavec, Anhovo, 7 točk itd. Največje presenečenje je pripravila Marija Rižner, ki je edina premagala zmagovalko Beti Štekar.

To je bilo drugo prvenstvo Slovenskega Primorja, šahistke pa so bile večinoma dijakinje in visokošolke. Prvoplasirani bosta sodelovali na republiškem prvenstvu žena v Idriji, ki se bo začelo 27. junija.

Kino

KOPER: 28., 29. in 30. junija ameriški barvni film OPUSTOŠENA DZUNGLA, 1. in 2. julija ameriški film MOJ VOHUNČEK, 3. in 4. julija ameriški barvni film VEKEND V WALDORFU.

IZOLA: 29. in 30. junija ameriški film ROBIN HOOD AVSTRALIJE, 1. in 2. julija nemški barvni film POVEST O MALEM MUKU, 3. in 4. julija ameriški barvni film NA DALJNEM SEVERU.

SECOVLJE: 29. junija nemški film MOCNEJŠI OD NOČI, 30. junija ameriški film KO ODIDEM, 1. julija ameriški barvni film OPUSTOŠENA DZUNGLA.

SMARJE: 29. junija ameriški film KO ODIDEM, 30. junija nemški film MOCNEJŠI OD NOČI, 3. julija ameriški film ROBIN HOOD AVSTRALIJE.

SKOFIJE: 29. junija nemški barvni film POVEST O MALEM MUKU, 30. junija ameriški barvni film POSLEDNJI SEM VIDEL PARIZ, 3. julija ameriški barvni film OPUSTOŠENA DZUNGLA.

DEKANI: 29. junija ameriški barvni film POSLEDNJI SEM VIDEL PARIZ, 30. junija nemški barvni film POVEST O MALEM MUKU.

PIVKA: 29. in 30. junija ameriški film BENEŠKI LOPOV, 3. in 4. julija ameriški film KALIFOV ZAKLAD.

SEZANA: 29. in 30. junija ameriški film CRNI LABOD, 2. in 3. julija francoski film STOPNIŠČE ZA SLUŽINČAD, 4. in 5. julija italijanski film DESET LJUBAVNIH PESMI.

Gledališče SLOV. PRIMORJA

ILIRSKA BISTRICA: Petek, 28. junija ob 20.30 Goldoni: MIRANDOLINA.

KOPER: Nedelja, 30. junija ob 20.30 Goldoni: MIRANDOLINA, predstava v okviru »Primorskih prireditev«.

PIRAN: Torek, 2. julija ob 20.30 Goldoni: MIRANDOLINA, predstava v okviru »Primorskih prireditev«.

IZOLA: Sreda, 3. julija ob 20.30 Goldoni: MIRANDOLINA, predstava v okviru »Primorskih prireditev«.

BERTOKI: Četrtek, 4. julija ob 20.30 Goldoni: MIRANDOLINA, predstava za pripadnike predvojaške vzgoje.

LOKEV

Prosvedno društvo Tabor v Lokvi bo v soboto ob 19. uri priredilo koncert, na katerem bo nastopil znani Avenikov »Gorenjski kvintet« s sporedom slovenskih narodnih pesmi. Po koncertu bo družabna prireditev s plesom, igral pa bo »Gorenjski kvintet«.

Komisija za štipendije ObLO Koper razpisuje na temelju 7. in 8. člena Temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32/55) naslednje

štipendije

2 štipendiji na dvoletni administrativni šoli

1 štipendija na ekonomski fakulteti

Interesenti naj vložijo pravilno kolkovane prošnje na komisijo za štipendije ObLO Koper do 20. junija 1957 in priložijo: davčno potrdilo za leto 1956, potrdilo o upravičenosti do otroške doklade, družinski list in overjen prepis zadnjega šolskega spričevala.

Komisija za štipendije ObLO Koper

DOBRO SODELOVANJE MED ŠPORTNIMI IN TELESNO-VZGOJNIMI ORGANIZACIJAMI

Okrajni svet za telesno vzgojo v Kopru je te dni razpravljal o dejavnosti društev Partizan in okrajne športne zveze. Iz poročil je bilo razvidno, da ima 22 društev Partizan v okraju več kot 3000 telovadečih članov. Društva delujejo v vseh občinah, razen v hrpeljski.

Dobro dela po mnenju sveta tudi Okrajna športna zveza. Med njo in društvi Partizan je vzgledno sodelovanje, kar se je zlasti pokazalo na številnih tekmovanjih, ki so jih skupaj organizirali. Obe organizaciji bosta tudi skupaj nastopili na republiškem festivalu telesne kulture v Ljubljani.

Okrajni svet je za festival odobril obema organizacijama izredno pomoč v znesku 1 milijon 600 tisoč dinarjev.

STRELSTVO

Dobra vest iz Nove Gorice

V nedeljo je bilo na strelišču v Panovcu okrajno strelsko tekmovanje z vojaško puško na 300 m. Udeležilo se ga je 60 strelcev, članov 14 strelskih družin. To število pa ni zadovoljivo, saj so se tekmovanju izognile močne strelske družine iz Idrije, Tolmina, Črnega vrha in Kostanjevice. Kljub raznim zaprekam (vročina, veter in izmučenost posameznih strelcev, ki so morali prehoditi okrog 20 km) so dosegli zelo zadovoljive rezultate. Ekipno prvenstvo je osvojila družina Panovec (Nova Gorica) s 567 krogi od 900 možnih, individualno prvenstvo pa Mario Klemente (NG) z 241 krogi od 300 možnih.

Obveščamo vse odjemalce Trgovskega podjetja »Živila« - Piran, da se je podjetje spojilo z Veletrgovino »Prerad« - Portorož. Prosimo, da vse svoje obveze nakazujete na nov tekoči račun št. 657-T-513 NB - Koper.

Obvestilo

Uprava za ceste LRS - Tehnična sekcija Ajdovščina obvešča vse koristnike ceste Kozina-Koper, da se bodo začela dela za preložitve ceste na odseku pri km 26.000 dne 24. VI. 1957 in bodo trajala predvidoma en mesec.

Zaradi tega opozarjamo vse voznike motornih vozil, da je na tem mestu voziti previdno in z zmanjšano brzino največ 15 km na uro.

Cesta bo za časa odstreljevanja hribine zaprta za ves promet. Ravno tako bo cesta zaprta za vsak promet v nočnem času od 23. ure do 4. ure zjutraj.

V času zapore republiške ceste je možen promet z osebnimi in poltovornimi avtomobili po občinski poti skozi vas Črnotiči. Promet se preusmeri na križišču »Podgorje« po okrajni cesti proti Podgorju v dolžini 200 m, nato desno po občinski poti, ki se strmo spušča proti vasi Črnotiči, pred vasjo Črnotiči ostro zavije na desno ter se ponovno priključi na republiško cesto v 27.000 kilometru.

Občinska pot je zelo ozka in je zato pazljivo voziti.

OBVESTILO

Obiski bolnikov na Kirurški oddelku v Izoli bodo od 1. julija 1957 dalje samo ob nedeljah od 13. do 14. ure. Obiski ob sredah odpadejo.

Splošna bolnica Koper Kirurški oddelk Izola.

ELEKTRO KOPER V KOPRU sprejme takoj v službo kvalificirane elektromonterje, polkvalificirane delavce elektro stroke, nekvalificirane delavce, ki imajo veselje do elektro stroke in niso starejši od 26 let. Plača po tarifnem pravilniku, ponudbe z dosedanjim opisom dela pošljite na upravo podjetja.

RAZPIS

Na podlagi 90. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obratov (Uradni list FLRJ, št. 51/53) in 10. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ, št. 34/55) razpisuje komisija za razpis mest direktorjev in poslovodij občinskega ljudskega odbora Izola

mesto poslovodje

obrtne delavnice »STEKLO« Izola

Pogoji: Visokokvalificiran delavec v steklarski stroki in triletna praksa na vodilnih mestih.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom in opisom strokovne sposobnosti dostavite Občinskemu ljudskemu odboru Izola do 10. julija 1957.

MALI OGLASI

Za nakup novih in rabljenih LAMBRETT se obrnite na tvrdko Aldo Merolli, v Gorici, ul. Garibaldi št. 5, telefon 2723. Tvrdka uredi vse potrebno za izvoz. Pišite nam in dali Vam bomo vsa potrebna navodila!

KUPIM HIŠICO v Kopru ali okolici. Ponudbe na Borštinar Janko, »Hotel Central« Portorož.

DVOKOLESA od 7000 lir naprej in **MOTORNA DVOKOLESA** od 44.000 lir naprej dobite pri tvrdki MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Darilne pakete pošiljamo tudi v inozemstvo in so brez carine!

POZOR! Ob priložnosti tržaškega velesejma nudimo po izredno nizkih cenah: **KOLESA, CIKLOMOTORJE, MOTORNA KOLESA** ter vse nadomestne dele. Po naročilu pošiljamo tudi v inozemstvo. **Obiščite trgovino Cottur, Trst, ulica Crispi 8.**

Nujno potrebujemo v Kopru, Izoli ali Piranu

prazne ali opremljene sobe

za inženirje in tehnike.

Ponudbe z navedbo cene in rokom vselitve pošljite:

ZAVODU ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO IN NADZORNO SLUŽBO KOPER, Verdijeva 17.

NA VELIKO

TRGOVSKO PODJETJE

AVTOMATERIAL

Maribor, Partizanska cesta 25, 27 in 32

IN MALO

Vam nudi iz konsignacijskih skladišč na Partizanski cesti 32, telefon 29-04 naslednje:

Rich. KLINGER: zavorne obloge, obloge za sklopko, tesnilni material, vodokazne naprave in vodovodne ventile vseh vrst in dimenzij;

HARDY KNORR: kompletne naprave ter nadomestni deli zračnih zavor za avtomobile;

BOTTO: glavni in ojnični ležaji;

BORGO: cilindrske puše in batni obročki;

LIVIA: ventili in ventilna vodila;

CAMI: enoredne, dvoredne in troidne verige v metrih in komadih;

TULIO-VENTURI: polosi, kardanski križi, krmilni končniki, kroglični svorniki in ležajne iglice;

FLEX-O'LINE: zavorne cevi.

Gornje blago Vam dobavljamo promptno na veliko in malo, za vse vrste in znamke vozil. Plačanje možno v domači in tuji valuti. — Za Vaša cenj. naročila oziroma vprašanja se priporočamo.

Zadnje tedne je zajelo Severno Italijo močno deževje. Več rek je prestopilo bregove in poplave so povzročile ogromno škodo na polju in komunikacijah. Samo v Piemontu cenijo škodo na 35 milijard lir.

○ Luna in ladje

Največja potniška ladja je trenutno še vedno angleška »Queen Elisabeth«. Tehta nad 80.000 ton ali osemdeset milijonov kilogramov. Če pa plove po morju in stoji luna ravno nad njo, tedaj tehta nekaj manj. Od kod to? Znano je, da privlači luna morsko vodo. Od tod plima in oseka. Luna pa privlači sploh

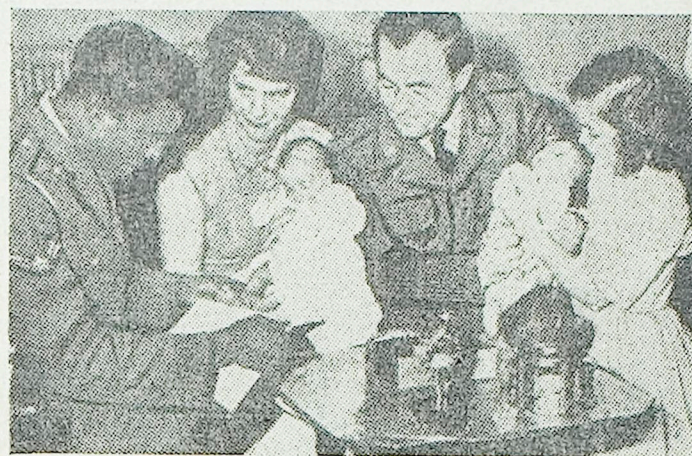
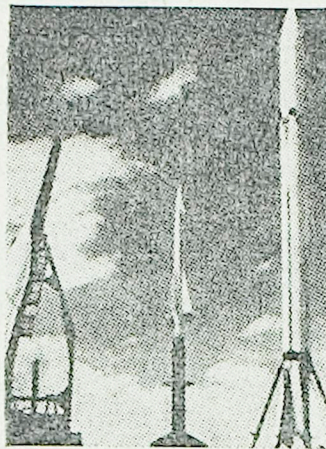
vse, kar plava na vodi, torej tudi vse ladje, pi postanejo zato nekoliko lažje. Zal jih ne moremo stehtati, lahko pa točno izračunamo, za koliko se jim teža zmanjša. Pri »Queen Elisabeth« okroglo devet kilogramov. Kdo bi to na morju opazil! Saj je to prav tako kot bi iz tovornega vlaka odvrtil jabolko.

SAM V ČOLNU ČEZ OCEAN

Dvaintridesetletni angleški inženir Richard Dreselly je pred nekaj dnevi srečno stopil na kopno na ameriški obali. V majhnem, komaj 9 m dolgem čolnu, je popolnoma sam preplul Atlantski ocean v 64 dneh. Pot, ki jo je naredil, je dolga 4000 km.

Pred 8000 gledalci, ki so prisostvovali aeromitingu v kanadškem Londonu, se je zgodila huda nesreča. Reaktivnemu lovskemu letalu so med poletom odpadla krila. Letalo je strmoglavilo na polje, kjer je eksplodiralo. Slika je posnel neki amater prav v hipu nesreče.

Ni sreče z Atlasom. Dolgo napovedovani dirigirani izstrelek, ki je stal Američane leta študij, dela in tudi ogromne vsote denarja, je slabo prestal preizkušnjo. Izstrelek, ki naj bi bil najboljši in najpopolnejši na svetu, je že po nekaj sekundah leta strmoglavil v morje. Posebna komisija raziskuje vzroke neuspelega poskusa.

Nekemu ameriškemu naredniku sta se rodili dvojčici, ki sta si med seboj tako podobni, da ju sploh ne morejo razločiti. Da bi ju ne zamenjavali, ko odrasteta, so policiali na pomoč policijske organe, ki so otrokoma vzeli prstne odtise.

Kaj se zgodi v eni uri

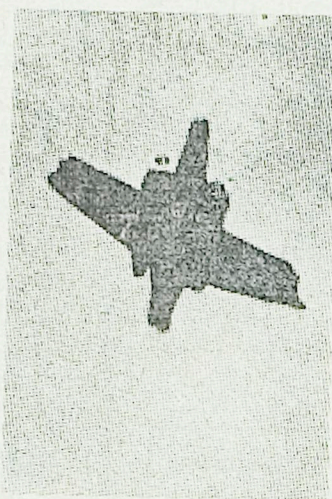
V eni uri se pomakne zemlja za 1776 km okoli sonca. — Po vsej zemlji zdvija 1800 neviht. — Na zemeljsko kroglo se vsiplje

400.000 zvezdnih utrinkov in meteorjev. — Na vsem svetu v eni uri umre 4600 ljudi in se jih rodi 5400. — V teku ene ure odhiti po zemeljski površini 1141 milijonov poštnih pošilk in kart z znamkami v vrednosti ene milijarde dinarjev ter odbrzi 114.000 brzozavk. — Človeško srce udari v eni uri povprečno pet tisočkrat.

S konji proti ladjam

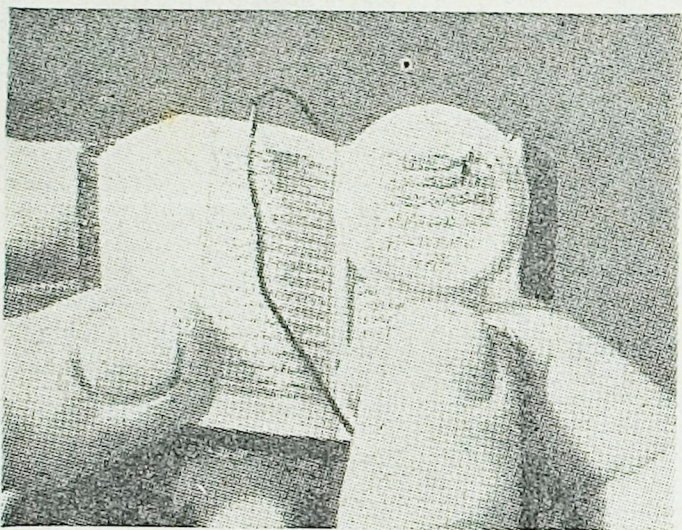
Pred 162 leti je doživel Zuydersko jezero na Nizozemskem pač edinstveni primer boja na morju. Z združenimi nasprotniki se je Holandska tedaj borila s Francijo. Zima 1794/95 je bila tam gori silno ostra in Zuydersko jezero, globoko v celino segajoči plitvi zaliv Severnega morja, danes

že močno izsušen, je tedaj debelo zamrznilo. Francoski general Pichegru je deželo zavzel in lepega dne je peketala po zaledenem morju močna francoska konjeniška patrulja in napadla ter zavzela več holandskih ladij, ki so obtičale v ledenem oklepu.

PREBIVALSTVO ZEMLJE

Po zadnjih statistikah Združenih narodov živi na zemeljski obli 2 milijardi 700 milijonov ljudi. Stevilo prebivalstva pa nenehoma raste. V zadnjih letih znaša ta porast povprečno 41 milijonov letno, vsako uro pa se rodi povprečno 5.000 otrok. Največji prirastek daje Azija, ki je že zdaj najgostejše naseljena, saj živi tam nad polovico prebivalstva našega planeta. Statistiki so izračunali, da bo leta 2000 na zemlji okrog 5 in pol milijarde ljudi. Seveda le v primeru, če ne bo nepredvidenih sprememb glede rojstev in letnega porasta vobče.

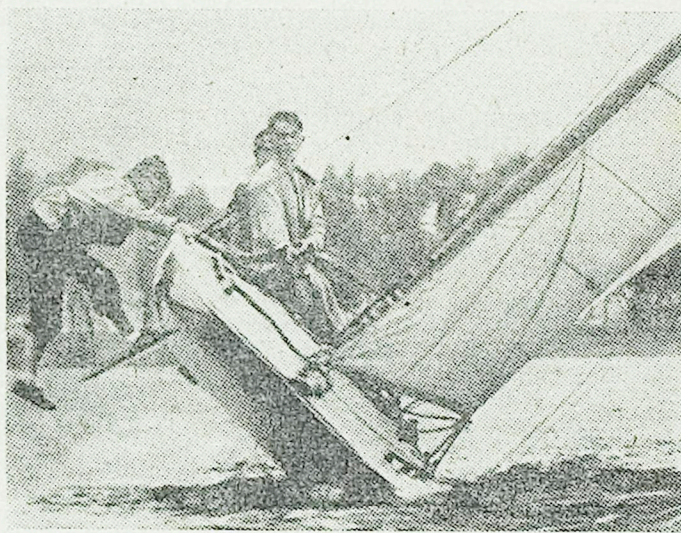
Najmanjša knjiga. Jihočeška tiskarna na Južnem Češko-slovaškem se ukvarja s tiskanjem najmanjših knjig na svetu. Med njenimi izdelki je tudi mohamedanska sveta knjiga ali Koran. Natisnjena je na izredno tankem papirju. Njene strani so široke 25 mm, visoke pa 35 mm. Knjiga je debela 10 mm. Seveda jo lahko čitajo le s pomočjo povečevalnega stekla.

STAROST VESOLJSTVA

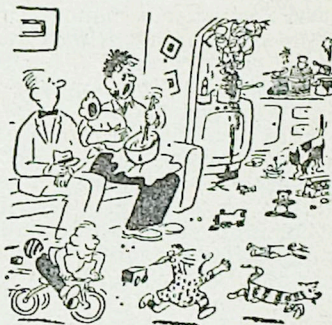
Neki irski učenjak je nedavno predložil poročilo, v katerem trdi, da je natančno izračunal starost vesoljstva. Po njegovih ugotovitvah, naj bi bilo to staro 6 milijard let. Učeni mož obenem ugotavlja, da je vesoljstvo na polovici svoje življenjske dobe

GRÖNLANDIJA

Največji otok na svetu je Grönlandija. Meri 2.175.600 km² in bi lahko prevzela vso zahodno Evropo z Belgijo, Dansko, Zahodno Nemčijo, Francijo, Nizozemsko, Portugalsko, Španijo in Švedsko.

Jadranje je eden izmed najlepših športov. Zahteva pa veliko znanja in predvsem spretnosti. Neroden jadrallec se namreč ob nenadnem sunku vetra z nepravne strani kaj kmalu znajde v vodi. Zlasti sta potrebni tehnika in spretnost pri hitrem obračanju. Te jadralcem, ki jih vidimo na naši sliki, ne moremo oporekati.

... in potem sem ji rekel: »Bom pa jaz ostal doma, da ti dokažem, kako preprosto je malce pogospodinjiti.«

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

58

POSLOVENIL RADO BORDON

»Po ukazih moramo ostati tu. Zberite ranjence in jih odpravite v zbirališče.«

»Včasih jih iz zbirališča odpravimo tudi v poljsko bolnišnico,« sem rekel. »Povejte mi, še nikoli nisem doživel umika: kako bi evakuirali vse ranjence, če pride do umika?«

»Ne evakuirajo se. Poberejo jih, kolikor jih pač morejo, ostale pa pustijo.«

»Kaj naj naložim v avtomobile?«

»Sanitetni material.«

»Prav,« sem rekel.

Naslednjo noč se je začel umik. Zvedeli smo, da so Nemci in Avstrijci na severu prodri ter da se spuščajo po gorskih dolinah proti Čedadu in Vidmu. Umik je potekal v redu, v mokroti in čemernosti. V noči smo se počasi pomikali po prenatrpanih cestah ter sli mimo čet, ki so korakale v dežju, mimo topov, konjev, ki so vlekli vozove, mul in motornih vozil. Vse je odhajalo s fronte. Prav nič več nerada ni bilo kot pri napredovanju.

To noč smo pomagali izprazniti poljske bolnišnice, ki so bile nameščene v najmanj porušeni vseh na planoti, in smo po rečem koritu odpeljali ranjence v Plave. Naslednji dan pa smo ves čas brodili v dežju, da bi evakuirali bolnišnice in zbirno postajo v Plavah.

Dež je nenehno padal, armada z Banjšice pa se je v oktobrskem dežju spuščala s planote in prekoračila reko, kjer so se bile spomladaj tega leta začele velike zmage.

Opoldne naslednjega dne smo dospeli v Gorico. Dež je ponel in mesto je bilo skoraj prazno. Ko smo se pomikali po ulicah, so na nek kamion pravkar nakrcavali dekleta iz vojaške javne hiše. Bilo je sedem deklet. Na sebi so imele klobuke in plašče in so nosile majhne kovčke. Dve sta jokali. Ena izmed njih se je nasmejela, stegnila jezik ter z njim zamlaskala gor in dol. Imela je močne, polne ustnice in črne oči.

Ustavil sem avtomobil in stopil ven, da bi se pogovarjal z matrono.

Dekleta iz oficirske javne hiše so odpotovala že navsezgodaj, je rekla. Kam so odšle? V Conegliano.*

Kamion je odpeljal. Dekle z debelimi ustnicami nam je spet pokazala jezik. Matrona nam je pomahala. Dve dekletki sta vnovič zajokali. Druge so brez zanimanja ogledovale mesto.

Vrnil sem se v ambulančni avtomobil.

»Morali bi iti z njimi,« je rekel Bonello. »To bi bilo res lepo popotovanje.«

»Saj bomo tudi tako imeli lepo popotovanje,« sem rekel.

»Imeli bomo hudičevno popotovanje.«

»Tudi jaz mislim tako,« sem rekel.

Vozili smo dalje proti vili.

»Rad bi bil zraven, ko se bo katera od teh krepkih deklic pripravila in začela opravljati svoje.«

»Misliš, da bodo opravljale?«

»Seveda. Ta matrona je poznana v vsej Drugi armadi.« Bili smo pred vilo.

»Pravijo ji mati predstojnica,« je rekel Bonello.

»Dekleta so nova, toda njo vsi poznajo. Najbrž so jih pripeljali semkaj tik pred začetkom umika.«

»Ne bo jim prijetno.«

»Tudi jaz pravim, da jim ne bo prijetno. Toda rad bi enkrat poskusil zastonj. Sicer pa v tej hiši tako in tako preveč računajo. Vlada nas vara.«

»Zapelji voz ven in naj ga mehaniki pregledajo,« sem rekel. »Naj premenjajo olje in pregledajo diferencial. Nalij bencina, potem pa pojdi spat.«

»Razumem, signor tenente.«

Vila je bila prazna. Rinaldi je bil odšel z bolnišnico.

Major se je bil odpeljal z bolnišničnim osebjem s štabnim avtomobilom. Na oknu je bil listič zame, naj naložim na avtomobile material, ki je nakopičen na hodniku, in naj nadaljujem pot v Pordenone.**

Mehaniki so bili že odšli. Vrnil sem se v garažo. Medtem ko sem bil tam, sta pripeljala ostala dva avtomobila in šoferja sta izstopila iz njiju. Spet je začelo deževati.

»Tako sem... zaspan, da sem od Plav do tu skoraj trikrat zaspal,« je rekel piani. »Kaj bomo počeli, tenente?«

»Zamenjali bomo olje, zamazali osi, nalili bencin, izvlekli vozove ven in naložili nanje staro kramo, ki so nam jo zapustili.«

»Potem se pa odpravimo?«

»Ne, najprej bomo tri ure spali.«

»Jezus, prav vesel sem, da bom lahko spal,« je rekel Bonello. »Ko sem vozil, sem se komaj premagal, da nisem zaspal.«

»Kako je s tvojim vozom, Aymo?« sem vprašal.

»V redu.«

»Daj mi pajaca, da ti bom pomagal pri mazanju.«

»Nikar tega, tenente,« je rekel Aymo. »Saj ni vredno. Rajši pojdite urejat svojo prtljago.«

»Moja prtljaga je že v redu,« sem rekel. »Grem znat ven staro šaro, ki so nam jo zapustili. Pripeljite vozove, brž ko bodo v redu.«

Zapeljali so avtomobile pred vilo in naložili nanje sanitetni material, ki je bil nakopičen na hodniku. Ko je vse bilo opravljeno, so trije avtomobili stali v vrsti pod drevesi, v dežju.

Stopili smo v hišo.

»Zakurite peč v kuhinji in posušite svoje reči,« sem jim rekel.

»Ni mi mar, če imam suho obleko,« je rekel Piani. »Rad bi spal.«

»Jaz bom spal na majorjevi postelji,« je rekel Bonello. »Spal bom tam, kjer smrči stari.«

* Mesto v italijanski pokrajini Treviso. — Op. prev.

** Mesto v videmski pokrajini. — Op. prev.